



Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra aplikované ekonomie a ekonomiky

Bakalářská práce

Tvorba a struktura výsledku hospodaření podniku

Vypracoval: Martina Hamerníková
Vedoucí práce: doc. Ing. Martina Novotná, Ph.D.

České Budějovice 2022

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Martina HAMERNÍKOVÁ**
Osobní číslo: **E18035**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Téma práce: **Tvorba a struktura výsledku hospodaření podniku**
Zadávací katedra: **Katedra ekonomiky**

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Cílem bude u vybraného podnikatelského subjektu analyzovat tvorbu a strukturu výsledku hospodaření dle jednotlivých ekonomických činností a případně navrhnout možnosti jejich zefektivnění.

Osnova:

1. Úloha a funkce výsledku hospodaření v podniku
2. Výnosy, náklady, výsledek hospodaření a jejich evidence
3. Výsledek hospodaření jako měřítko podnikové výkonnosti
4. Charakteristika vybraného podniku s aspektem na jeho zaměření
5. Výsledek hospodaření, resp. rentabilita podniku dle jednotlivých ekonomických činností
6. Zhodnocení, případně návrhy pro zefektivnění hospodaření podniku

Rozsah pracovní zprávy: **40-50 stran**

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- Higgins, R. C. (2012). Analysis for Financial Management. New York: McGraw-Hill/Irwin.
Gillespie, A. (2013). Business economics. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press.
Synek, M. & kol. (2011). Manažerská ekonomika. 5., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada.
Sedláček, J. (2011). Finanční analýza podniku (2., aktualiz. vyd). Brno: Computer Press.
Tomek, G., & Vávrová, V. (2009). Jak zvýšit konkurenční schopnost firmy. Praha: C. H. Beck.
Režňáková, M. (2012). Efektivní financování rozvoje podnikání (1. vyd.). Praha: Grada.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Martina Novotná, Ph.D.**
Katedra ekonomiky

Datum zadání bakalářské práce: 21. ledna 2020
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Projevy intuíce v řízení rozhodování

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra ekonomie a řízení
Katedra řízení výroby
Katedra řízení lidských zdrojů
Katedra řízení kvality
Katedra řízení projektů
Katedra řízení rizik
Katedra řízení systémů

Intuíce v řízení

1. Úvod
2. Teoretické základy
3. Metodologie
4. Výsledky
5. Závěr
6. Literatura
7. Přílohy


doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice


Ing. Jiří Alina, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své [typ] práce, a to – v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Martina Hamerníková

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní doc. Ing. Martině Novotné, Ph.D. za její vedení a cenné rady. Také bych chtěla poděkovat společnosti Postele pro zdravý spánek s.r.o. za jejich ochotu spolupracovat a poskytnuté informace. Děkuji své rodině a blízkým za podporu.

Obsah

1	Úvod.....	3
	Literární rešerše	4
2	Úloha a funkce výsledku hospodaření	4
2.1	Úloha zisku.....	4
2.2	Funkce zisku.....	6
2.2.1	Kriteriální funkce	6
2.2.2	Rozvojová funkce	6
2.2.3	Rozdělovací funkce.....	6
2.2.4	Motivační funkce	6
3	Výnosy, náklady, výsledek hospodaření a jejich evidence.....	7
3.1	Vztah mezi výnosy, náklady a výsledkem hospodaření.....	7
3.2	Výnosy	7
3.3	Náklady	9
3.4	Výsledek hospodaření	13
3.4.1	Zisk	13
3.4.2	Ztráta.....	16
3.5	Evidence	17
4	Výsledek hospodaření jako měřítko podnikové výkonnosti.....	19
4.1	Ukazatele rentability	19
4.1.1	Rentabilita celkového kapitálu.....	20
4.1.2	Rentabilita vlastního kapitálu	21
4.1.3	Rentabilita dlouhodobého kapitálu	21
4.1.4	Rentabilita tržeb	22
4.1.5	Rentabilita nákladů	22
4.2	Du Pontův rozklad rentability vlastního kapitálu.....	23
4.3	Ekonomicky přidaná hodnota	24

5	Cíl a metodika práce	26
4	Praktická část	30
4.1	Charakteristika podniku Tibex s.r.o.	30
4.2	Výnosy, náklady a výsledek hospodaření	32
4.2.1	Analýza tržeb	33
4.2.2	Analýza výnosových a nákladových druhů	34
4.2.3	Analýza výsledku hospodaření	36
4.3	Analýza ekonomických činností	39
4.3.1	Rentabilita celkového kapitálu.....	42
4.3.2	Rentabilita vlastního kapitálu	42
4.3.3	Rentabilita dlouhodobého kapitálu	43
4.3.4	Rentabilita tržeb	44
4.3.5	Rentabilita nákladů	44
4.4	Du Pontův rozklad rentability vlastního kapitálu.....	45
4.4.1	Analýza změn rentability vlastního kapitálu	46
5	Zhodnocení a návrhy na zlepšení.....	50
6	Závěr	51
7	Summary	52
8	Přehled použitÉ literatury	53
9	Seznam tabulek	56
10	Seznam obrázků.....	57
11	Seznam grafů	58

1 ÚVOD

Výsledek hospodaření je velice důležitou veličinou, která slouží k posouzení ekonomické výkonnosti účetní jednotky. Výsledek hospodaření sledují jak interní, tak externí uživatelé. Interní uživatelé používají výsledek hospodaření pro hodnocení výkonnosti, ale také pro rozhodování o zásadních otázkách podniku. Externí uživatelé se mohou hodnotu výsledku hospodaření dozvědět z účetní závěrky a používají výsledek hospodaření k rozhodování o investicích nebo o spolupráci s daným podnikem.

Výsledek hospodaření je rozdílem výnosů a nákladů. Může být kladný nebo záporný, pokud je kladný má podnik zisk a pokud záporný, je podnik ve ztrátě. Zisku je dosaženo, když výnosy převyšují náklady. V případě, že podnik dosahuje zisku, dochází ke zvyšování vlastních zdrojů. Jsou-li náklady vyšší, než výnosy, je podnik ve ztrátě. To znamená, že dochází ke snižování vlastních zdrojů.

Výsledek hospodaření je zjišťován z výkazu, který je součástí účetní závěrky. Je jím výkaz zisku a ztráty neboli výsledovka. Výsledek hospodaření se určuje za kalendářní nebo hospodářský rok. Záleží, jaké období účetní jednotka zvolí.

Samotná hodnota výsledku hospodaření nepoví moc o tom, jak si podnik vede. Ale výsledek hospodaření je používán k měření výkonnosti podniku. Používá se jako vstupní veličina při finanční analýze, konkrétně se výsledek hospodaření objevuje v poměrové analýze, a to u ukazatelů rentability.

Cílem této práce je určit úlohu a funkci výsledku hospodaření. Popsat, co to vůbec výsledek hospodaření je, z čeho se skládá, jak se tvoří, kde se eviduje a také k čemu slouží. Dále je cílem definovat náklady a výnosy jako veličiny, které jsou potřeba právě pro určení výsledku hospodaření. V neposlední řadě pak určit hodnocení výkonnosti podniku jako celku a také jednotlivých ekonomických činností.

Hodnocení a analýzy budou prováděny u konkrétní společnosti Tibex s.r.o.

Závěrem této práce bude doporučení, co by vybraný podnik mohl změnit, aby se jeho situace na trhu zlepšila.

LITERÁRNÍ REŠERŠE

2 ÚLOHA A FUNKCE VÝSLEDKU HOSPODAŘENÍ

Výsledek hospodaření se používá v ekonomice nebo také v účetnictví. Jedná se o rozdíl mezi výnosy a náklady v podniku. Výsledek hospodaření zjišťuje podnik za určité období a může mít podobu zisku nebo ztráty. Pokud podnik dosahuje kladného výsledku hospodaření, je v zisku, výnosy jsou tedy vyšší než náklady. Naopak ztráta je záporný výsledek hospodaření, kdy jsou výnosy nižší než náklady. Pro charakteristiku úlohy a funkce výsledku hospodaření bereme v úvahu kladný výsledek hospodaření (Synek, 2011).

2.1 Úloha zisku

Úlohy zisku se rozlišují podle Vebera a Srpové (2012) na tři základní:

1. Zisk používá podnik jako ukazatel, který vyjadřuje finanční účinnost podnikání.
2. Zisk slouží jako finanční zdroj pro rozvoj podniku.
3. Zisk je označován za finanční odměnu pro podnikatele za převzetí rizika při podnikání.

Účinnost podnikání

Zisk je označován jako ekonomický cíl a podnět každého podnikání. Podnikání je činnost a jako u každé jiné činnosti by mělo být dosaženo cíle. V zisku se odráží všechny činnosti prováděné podnikem (Srpová & Řehoř, 2010).

Když se posuzuje snažení podnikatele, sleduje se základní cíl, a to tedy dosahování zisku. To vyplývá i z definice pojmu živnosti v zákoně č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a také v zákoně č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, tam je podnikání označováno jako *soustavná činnost, provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku*. Pokud má být tedy účelem podnikání dosažení zisku, pak by se úspěšnost podnikání mohla měřit výší kladného výsledku hospodaření, což by mělo vést k maximalizaci zisku (Čížinská, 2018).

Zisk však není jediným cílem jako dříve, kdy byl zisk brán za primární a hlavní cíl každého podnikatele. V současné době společně s výsledkem hospodaření musí podnikatel sledovat i jiné aspekty, aby mohl posoudit svůj úspěch. I když podnik bude dosahovat zisku, neznamená to, že bude dobře fungovat. Existují totiž i podniky, které jsou ziskové, ale nemají dostatek peněžních prostředků na úhradu svých závazků (Váchal & Vochozka, 2013).

Podnikatelé kromě zisku sledují také monetární neboli finanční cíle a nemonetární neboli nefinanční cíle. Mezi monetární cíle se řadí zajištění platební schopnosti podniku, zachování substituční hodnoty podniku, maximalizace obrátu. Mezi nemonetární cíle patří získání nezávislosti a samostatnosti, dosažení hospodářské moci a dobrého jména podniku. Malé podniky se více zaměřují na nemonetární cíle. Ty tak často převažují ziskové hledisko.

I přesto, že zisk ne vždy je brán jako primární cíl podniku, je velice důležitý pro dlouhodobý pohled. Společně s rentabilitou je výsledek hospodaření rozhodující pro strategické a taktické plánování. V krátkodobém pohledu může být zisk méně významný, a to například pokud by byla ohrožena platební schopnost podniku. Nicméně platí, že by měl dlouhodobý pohled převyšovat nad tím krátkodobým (Synek, 2011).

Zisk je také nedílnou součástí finanční analýzy, je totiž důležitou součástí poměrových ukazatelů. Jedná se zejména o rentabilitu vlastního kapitálu, rentabilitu celkového kapitálu, rentabilitu tržeb, rentabilitu dlouhodobého kapitálu nebo rentabilitu nákladů (Polách & Drábek & Merková 2012).

Zisk jako finanční zdroj

Zisk je hlavním a nejpodstatnějším zdrojem samofinancování podniku. Zisk je definován jako vlastní příjem, který podnikatel používá k hrazení výdajů. Zisk patří do vlastního kapitálu podniku, který se právě používá jako finanční zdroj. Pokud bude podnik dosahovat zisku, bude tím zvyšovat vlastní kapitál. Naopak pokud bude ve ztrátě, snižuje tím vlastní kapitál.

Finanční odměna za riziko

Každý vlastník podniku vkládá do podnikání kapitál a ten chce zúročit. Podnikatel se tedy snaží, aby se kapitál, který vložil, co nejvíce zvětšil. Zúročení kapitálu však s sebou nese riziko, kapitál vložený vlastníkem se může zúročit minimálně nebo se nemusí zúročit vůbec a vlastník o něj může i přijít. Jelikož je zisk považován za hlavní zdroj růstu

podniku, snaží se podnikatelé, popřípadě manažeři mít zisk co nejvyšší. Ovšem právě tady vzniká výše rizika, čím vyšší je očekávaný zisk, tím vyšší je i riziko podnikání (Synek, 2011).

2.2 Funkce zisku

Funkcí zisku je vyjádřit průběh vzniku podnikových aktiv (Wagner, 2009). Zisk v podniku plní kritériální funkci, rozvojovou funkci, rozdělovací funkci a motivační funkci.

2.2.1 Kritériální funkce

Zisk je brán jako kritérium pro rozhodování v podniku. Velikost zisku podnik používá při rozhodování o základních ekonomických otázkách. Rozhoduje se zejména o velikosti objemu výroby nebo o zavádění nových výrobků. Může tedy rozhodovat o nových investicích, které by v budoucnu mohly pomoci podniku v jeho růstu. A právě taková rozhodnutí dávají podniku nové příležitosti.

2.2.2 Rozvojová funkce

Zisk je hlavním zdrojem pro tvorbu finančních zdrojů, které jsou velice důležité pro budoucí rozvoj podniku.

2.2.3 Rozdělovací funkce

Zisk je základem pro rozdělování důchodu mezi vlastníky, investory a státem. Vlastníci dostávají dividendy, investorům jsou vypláceny úroky a státu podnik platí daně.

2.2.4 Motivační funkce

Zisk je označován za základní motiv podnikání jako takového, každý podnikatel, když začíná své podnikání, tak očekává, že bude výdělečný a bude mít zisk. Zisk může být také základem pro hmotnou zainteresovanost zaměstnanců a společníků, kteří mohou mít stanovený podíl na zisku ve své smlouvě. V takovém případě zaměstnanci nebo společníci budou lépe pracovat, budou motivováni právě k tvorbě vyššího zisku (Martinovičová & Konečný & Vavřina, 2019).

3 VÝNOSY, NÁKLADY, VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ A JEJICH EVIDENCE

Výnosy, náklady a výsledek hospodaření patří mezi nejdůležitější charakteristiky sloužící ke sledování hospodaření podniku, z tohoto důvodu je podnikatelé, případně manažeři sledují každý den (Synek, 2011).

Výnosy, náklady i výsledek hospodaření se zaznamenávají v účetním výkazu, který se nazývá výkaz zisku a ztráty. Tento výkaz se může sestavovat ve dvojím členění, jedná se o účelové členění nebo druhové členění, to souvisí se členěním nákladů. Pokud je výkaz sestavován v druhovém členění, promítá se do výkazu povaha nákladů. Naopak ve výkazu sestavovaném v účelovém členění se sledují příčiny vzniku nákladů.

3.1 Vztah mezi výnosy, náklady a výsledkem hospodaření

Ve výsledku hospodaření se musejí promítnout náklady a výnosy, které spolu souvisejí. Souvislost nákladů a výnosů je časová a věcná. Při vytváření výsledku hospodaření se tedy sledují takové náklady, které byly vynaloženy na výnosy obsažené ve výsledku hospodaření. Tomuto se říká věcná souvislost. O časovou souvislost nákladů a výnosů se jedná tehdy, pokud jsou náklady zobrazeny ve výkazu zisku a ztráty v takovém období, v jakém jsou zachyceny výnosy, s nimiž souvisejí (Knápková & Pavelková & Remeš & Šteker, 2017).

3.2 Výnosy

Výnosy se mohou definovat jako finanční vyjádření výkonů podniku (Váchal & Vochozka, 2013). Jedná se o peněžité částky, které podnik získává v určitém období za veškeré své činnosti. Výnosy se člení podle druhu a účelu, stejně jako se rozděluje výkaz zisku a ztráty (Vochozka & Mulač, 2012).

Nejdůležitější složkou výnosů jsou tržby, ty se dále nejčastěji dělí na tržby z výrobků a služeb, tržby z prodeje zboží, tržby z prodeje dlouhodobého majetku, tržby z prodeje materiálu nebo tržby z prodeje cenných papírů a podílů (Synek, 2011).

Druhové členění výnosů

Toto členění se odráží v účetnictví, kde výnosy určuje účtová osnova, která řadí výnosy do účtové třídy číslo 6. Pokud jsou výnosy členěny podle druhu, jsou členěny na dva druhy, a to výnosy z provozní činnosti podniku a výnosy z finanční činnosti podniku (Váchal & Vochozka, 2013).

Provozní výnosy vznikají v podniku provozně hospodářskou činností. Jedná se o druh činnosti, pro kterou byl podnik založen. Mezi nejčastější výnosy, které se do této skupiny zařadí, patří zejména tržby z prodeje zboží, tržby z prodeje vlastních výrobků nebo tržby za služby.

Druhou skupinou jsou finanční výnosy, které podnik získává zejména z finančních investic, cenných papírů či vkladů. Nejčastější výnosy této skupiny jsou přijaté dividendy, výnosové úroky nebo tržby z prodeje cenných papírů a podílů (Synek, 2011).

Účelové členění výnosů

Účelové členění výnosů je důležité, pokud chce podnik hodnotit přínos jednotlivých druhů výrobků a poskytovaných služeb na celkovém výsledku hospodaření. Může tímto způsobem určit, jaké výrobky nebo služby jsou nejvíce ziskové a jaké naopak nejméně. Na základě tohoto se může rozhodovat, jaké bude další směřování podniku. (Vochozka & Mulač, 2012).

Tržby

Tržby jsou označovány za nejdůležitější a hlavní položku výnosů. Právě tržby jsou hlavním finančním zdrojem, který slouží na úhradu nákladů a daní podniku. Dále tržby podnik využívá na výplatu dividend a také slouží k rozvoji podniku, kdy je podnik může dále investovat.

Je mnoho faktorů, které ovlivňují tržby, mezi ty nejčastější patří zejména:

- objem výroby,
- skladba prodeje,
- ceny výkonů,
- způsob fakturace,
- doba úhrad faktur.

Pokud chce podnik určit velikost tržeb, použije k tomu tento vzorec:

$$TR = p * Q$$

V tomto vzorci pak jednotlivé části znamenají následující:

- TR – tržby,
- p – prodejní cena 1 kusu výkonu,
- Q – množství prodaných výkonů.

Pokud by podnik chtěl zvyšovat své tržby, může toho dosáhnout dvěma způsoby. Jedním z nich je kvalitativní růst obratu, kde probíhá zvyšování prodejní ceny výkonů. U druhého způsobu se zvyšuje prodané množství výkonů a jde tedy o kvantitativní růst obratu, kdy se podnik snaží zvyšovat prodávané množství. Nejběžnější je kombinace obou způsobů zvyšování tržeb (Vochozka & Mulač, 2012).

Podniky se snaží své tržby plánovat, nicméně jsou s tím problémy, jelikož prodejní cena i prodané množství nezáleží pouze na podniku samotném. Cenu i množství spíše ovlivňuje trh, na kterém podnik působí a dění na něm. Plánování tržeb je tedy obtížnější než plánování nákladů (Vochozka & Mulač, 2012). Vliv na tržby i veškeré další výnosy je tedy objektivní a podnik je ovlivňuje spíše nepřímo (Váchal & Vochozka, 2013).

Ale i přesto je několik způsobů, jak podnik může docílit růstu tržeb. Podnik tak může zvyšovat kvalitu svých výrobků, zavádět nové výrobky, zlepšovat služby, které jsou spojeny s výkony, provádět reklamu, volit sortiment podle požadavků na trhu, optimalizovat objem produkce nebo zvolit vhodnou cenovou politiku. Všechna rozhodnutí, které podnik bude provádět, by měla vycházet z porozumění a zkoumání trhu, na kterém podnik působí (Vochozka & Mulač, 2012).

3.3 Náklady

Náklady se mohou definovat jako peněžní částky, které jsou zapotřebí vynaložit na získání výnosů podniku. Náklady jsou chápány jako finanční vyjádření spotřeby výrobních statků. Každý podnik se snaží své náklady minimalizovat, aby měl vyšší výnosy (Vochozka & Mulač, 2012).

Pojetí nákladů

Náklady se rozdělují do dvou skupin podle určení, pro koho slouží jako informace. Rozlišují se dvě pojetí nákladů, a to náklady ve finančním účetnictví a náklady v manažerském účetnictví.

Náklady ve finančním účetnictví jsou určeny pro externí uživatele. Kdežto manažerské pojetí nákladů slouží zejména pro vnitropodnikové účely a používají ho manažeři při svých rozhodováních. Manažerské pojetí nákladů není veřejnosti přístupné, provádí si ho sami manažeři (Synek, 2011).

Pro některá manažerská rozhodnutí nejsou vhodné účetní náklady, které jsou zveřejněny ve výkazu zisku a ztráty. Pro vedení podniku je tedy potřeba znát manažerské pojetí nákladů. Toto pojetí bere v úvahu takzvané oportunitní náklady neboli náklady příležitosti a přírůstkové náklady, jinak řečeno marginální náklady.

Náklady příležitosti se mohou definovat jako částka peněz, která je ztracena, pokud nejsou zdroje využity na nejlepší alternativu v plánování. Znalost těchto nákladů se hodí například v případě uvažování o zavedení nového výrobku na trh (Vochozka & Mulač, 2012).

Marginální náklady se mohou definovat jako náklady pro poslední vyrobené jednotky nad rámec plánu. To znamená, že je to ta část nákladů, která se připočítá k ostatním nákladům, pokud bude vyrobeno o jednotku více. Marginální náklady nejsou brány v potaz, pokud je dosaženo počtu výkonů dle plánu.

V manažerském účetnictví je dále rozlišován krátkodobý a dlouhodobý pohled na náklady a jejich vývoj. V krátkodobém pohledu jsou rozlišovány variabilní a fixní náklady. V dlouhodobém pohledu neexistují žádné fixní náklady a všechny náklady jsou brány jako variabilní (Váchal & Vochozka, 2013).

Klasifikace nákladů

V případě, že chce podnik řídit své náklady, musí je podrobněji klasifikovat. Náklady jako takové se třídí z mnoha pohledů.

Nejčastěji se dělí náklady podle těchto členění:

- druhové členění,
- účelové členění,
- podle závislosti na změnách objemu výroby,

- podle původu spotřebovaných vstupů,
- podle podnikových funkcí

Nejdůležitější členění nákladů jsou první tři, tedy druhové, účelové členění a členění podle závislosti na objemu prováděných výkonů. Tato členění jsou velmi důležitá pro řízení hospodárnosti a efektivnosti podniku (Vochozka & Mulač, 2012).

Druhové členění nákladů

Druhové členění se používá zejména v účetnictví. Také náklady společně s výnosy jsou v účetnictví zobrazeny v účtové osnově, a to ve třídě 5. Druhové členění nákladů je také zobrazeno ve výkazu zisku a ztráty (Váchal & Vochozka, 2013). Náklady označené za nákladové druhy jsou prvotní, časově nerozlišené a jsou z vnějšího okolí.

Nákladové druhy jsou rozděleny do dvou skupin podle svého charakteru, aby odpovídaly výnosům, které jsou z nich tvořeny. Náklady jsou rozděleny na provozní a finanční.

Dále jsou určeny nákladové druhy. Nákladové druhy se rozdělují na tyto základní:

- spotřebované nákupy,
- služby,
- osobní náklady,
- daně a poplatky,
- jiní provozní náklady,
- odpisy, rezervy a opravné položky z provozní činnosti,
- finanční náklady,
- rezervy a opravné položky z finanční činnosti,
- změna stavu zásob vlastní činnosti a aktivace (Vochozka & Mulač, 2012).

Účelové členění nákladů

Toto členění náklady rozděluje podle účelu, na který byly vynaloženy (Váchal & Vochozka, 2013). Často bývají rozděleny podle vztahu k útvarům, výkonům nebo činnostem podniku. Účelové členění se používá pro kalkulace výrobků a služeb podniku. Rozlišují se dvě účelová členění nákladů, a to odpovědnostní a kalkulační členění nákladů.

Odpovědnostní členění je podle místa, kde náklady vznikly. Podnik se rozděluje na hospodářská střediska, která jsou jasně definována v organizační struktuře podniku. Pro

lepší řízení nákladů v podniku se náklady přiřadí k jednotlivým střediskům. V situaci, kdy mezi sebou mají střediska vazbu a dochází mezi nimi ke spolupráci, označují se náklady a výnosy vzniklé jako interní. Pro jeden z útvarů bude spolupráce brána jako náklad a pro druhý jako výnos.

Podnik, který chce provést kalkulační členění, musí náklady přiřadit k jednotlivým výkonům nebo jejich částem. Toto členění má několik úrovní. Ve většině případů se začíná členěním na náklady spojené s výrobou, takže se náklady rozdělí na výrobní a nevýrobní. V rámci výrobních nebo nevýrobních nákladů se rozdělí jednotlivé náklady na druhy činností, procesů nebo operací s nimi spojenými. Pro přiřazení nákladů podnik používá v praxi technickohospodářské normy.

Dále podnik musí v kalkulačním členění náklady rozdělit do dvou kalkulačních jednic, a to na přímé a režijní neboli nepřímé náklady. Přímé náklady jsou specifikovány tak, že souvisejí s konkrétním druhem výkonu a dají se k němu jednoznačně přiřadit. Jsou vynaloženy pouze na jeden konkrétní výkon neboli výrobek. Mezi tyto náklady se řadí zejména spotřeba materiálu nebo přímé mzdy.

Oproti tomu režijní náklady nejsou spojovány s jedním konkrétním výkonem. Mohou být použity na více výrobků nebo i na chod celého podniku. Největší skupinou režijních nákladů jsou odpisy, mzdy ve správě a technologii nebo nájemné (Vochozka & Mulač, 2012).

Členění nákladů podle závislosti na objemu prováděných výkonů

Toto členění obsahuje náklady variabilní a fixní, které jsou rozlišovány podle závislosti na změně objemu výkonu. Po součtu fixních a variabilních nákladů vzniknou celkové náklady (Vochozka & Mulač, 2012).

Fixní náklady se nemění v závislosti na objemu produkce. V určitém intervalu tedy na změny nereagují. Jako hlavní náklady, které jsou zařazeny do této skupiny, jsou odpisy a mzdy. V krátkodobém období jsou brány jako omezení výrobní kapacity. V dlouhodobém období se mohou měnit skokově. Mohou sem patřit náklady spojené např. s výstavbou nové haly. To znamená, že se navýšila i výrobní kapacita podniku (Gillespie, 2013).

Variabilní náklady rostou nebo klesají v závislosti na objemu produkce. Do těchto nákladů se řadí např. spotřeba materiálu. Podle toho, jak náklady rostou, jsou děleny na lineární, progresivní a regresivní. Lineární variabilní náklady přímo úměrně rostou nebo

klesají s objemem produkce. Progresivní variabilní náklady rostou pomaleji než objem produkce, degresivní variabilní náklady rostou rychleji než objem produkce (Vochozka & Mulač, 2012).

3.4 Výsledek hospodaření

Výsledek hospodaření vznikne rozdílem mezi výnosy a náklady podniku. Výsledkem hospodaření může být buď zisk nebo ztráta. Pokud jsou výnosy vyšší než náklady, dosahuje podnik zisku, tedy kladného výsledku hospodaření. V opačném případě, pokud jsou výnosy nižší než náklady, je podnik ve ztrátě, má tedy záporný výsledek hospodaření (Synek, 2011).

Výsledek hospodaření se rozděluje na tyto kategorie:

- provozní výsledek hospodaření,
- finanční výsledek hospodaření,
- výsledek hospodaření za účetní období.

Provozní výsledek hospodaření se získá po odečtení provozních nákladů od provozních výnosů. Bývá nejdůležitější, pokud podnik hodnotí svou provozní výkonnost. Provozní výsledek hospodaření se používá v některých ukazatelích finanční analýzy. Pokud bude podnik dosahovat provozního zisku, jeho výše je závislá na velikosti trhu, na stabilitě poptávky, na množství substitutů, na růstu trhu a také na postavení podniku na trhu.

Finanční výsledek hospodaření vzniká z výnosů a nákladů, které jsou zařazeny mezi finanční.

Po odečtení daně z příjmu od součtu výsledku hospodaření provozního a finančního je zjištěn výsledek hospodaření za účetní období. Tento výsledek se objeví také v rozvaze podniku, kde je jednou z částí vlastního kapitálu. Výsledný výsledek hospodaření za účetní období používají podnikatelé v případě, že se rozhodují o jeho rozdělení (Režňáková, 2012).

3.4.1 Zisk

Absolutní hodnota kladného výsledku hospodaření je často nedostačující pro hodnocení podniku, z toho důvodu se sledují i jiné podoby výsledku hospodaření.

Rozlišují se tyto základní kategorie:

- EAT – čistý zisk,
- EBT – zisk před zdaněním,
- EBIT – zisk před úroky a zdaněním,
- EBITDA – zisk před zdaněním, úroky a odpisy,
- NOPAT – čistý provozní zisk po zdanění.

Různé kategorie zisku se používají pro finanční analýzu nebo pro mezipodnikové srovnávání. Zvolením kategorie zisku je možné dojít k eliminaci požitých rozdílných metod při výpočtu odpisů, rozdílné kapitálové struktury nebo také při použití rozdílné daňové sazby.

Čistý zisk se vypočítá rozdílem výnosů a nákladů všech činností podniku a zaplacené daně z příjmu. Tento zisk je použit při rozdělování zisku mezi vlastníky společnosti.

Zisk před zdaněním je rozdílem výnosů a nákladů za všechny činnosti podniku. Jedná se o hrubý výsledek hospodaření. EBT se používá v analýze pro porovnávání výsledku hospodaření s různou mírou zdanění.

EBIT se určí rozdílem zisku před zdaněním a nákladovými úroky. Zisk před úroky a zdaněním se používá pro srovnávání bez vlivů úroků, které byly použity na cizí kapitál. Výpočet nebere v úvahu, jak společnost financuje.

Zisk před zdaněním, úroky a odpisy se určí rozdílem EBIT a odpisů. Je to tedy hrubý zisk, od kterého jsou odečteny režijní náklady společnosti. Používá se při srovnávání mezi podniky, ale také při porovnávání vůči průměru v odvětví, ve kterém podnik působí.

K výpočtu čistého provozního zisku po zdanění se používají jen náklady a výnosy vyplývající z provozní činnosti podniku (Knápková & Pavelková & Remeš & Šteker, 2017).

Podnik chce zvyšovat svůj zisk, a to je možné dvěma způsoby, může k tomu dojít snížením nákladů nebo zvyšováním výnosů. Výnosy a náklady se sledují, plánují a řídí dohromady jako celek, nelze tyto úkony provádět zvlášť u nákladů a zvlášť u výnosů. Pokud podnik bude chtít extrémně snižovat náklady a nebude se zajímat o výnosy, nepovede to ke zvyšování zisku, ale pravděpodobně to povede k velkému snížení výnosů. Naopak pokud by podnik extrémně zvyšoval výnosy a nebral při tom v úvahu existenci nákladů, mohl by se místo zisku dostat do ztráty. Z těchto důvodů jsou náklady

a výnosy posuzovány společně ve vzájemném kontextu. Podnik se tedy věnuje činnosti, která se nazývá hospodárnost.

Hospodárnost je průběh nákladů, při kterých podnik dosahuje žádoucích výstupů s co nejmenším množstvím vynaložených zdrojů. Hospodárnost je sledována ve formě úspornosti a účinnosti. V praxi dochází ke kombinaci obou forem hospodárnosti, ta následně vede ke snižování průměrných nákladů, které jsou vynaloženy na jednotku výkonu.

Úspornost je reálné snížení absolutní výše nákladů. Výkony, kterých chce podnik dosáhnout, jsou uskutečněny s pomocí co nejnižších zdrojů, které jsou vynaloženy.

Účinnost znamená, že při konstantním vynaložení zdrojů dosahuje podnik maximálního objemu výkonu. Jedná se tedy o maximalizaci, která je způsobena snižováním nákladů na jednotku produkce (Vochozka & Mulač, 2012).

Zisk je součástí vlastního kapitálu podniku. O rozdělení zisku rozhoduje nejvyšší orgán společnosti, a to je valná hromada. Rozdělení zisku probíhá v následujícím pořadí:

- tvorba fondů,
- úhrada ztráty z minulých let,
- převod zisku na účet nerozdělený zisk minulých období,
- podíl na zisku společníků, manažerské odměny nebo tantiémy členům dozorčí rady a představenstva.

Podíl na zisku nesmí být vyšší než výsledek hospodaření za účetní období. Po rozdělení zisku nesmí dojít ke snížení vlastního kapitálu pod hranici, která je daná (Čížinská & Marinič, 2010).

Rozdělení výsledku hospodaření je odlišné v jednotlivých právních formách podnikání. Jak se výsledek hospodaření rozděluje, by mělo být obsaženo ve společenské smlouvě, o níž rozhoduje statutární orgán. Pokud tak není učiněno, řídí se rozdělení výsledku hospodaření podle obchodního zákoníku a zákona o obchodních korporacích (Synek, 2011).

U veřejné obchodní společnosti je zisk dělen rovným dílem mezi všechny společníky. Rozděluje se zisk před zdaněním, jelikož tato forma podnikání neodvádí daň z příjmu za společnost. Společníci zdaní svůj podíl na zisku daní z příjmu fyzických osob. Je však

podmínka, že společník může dostat maximálně 25 % ze splněné částky vkladové povinnosti.

V komanditní společnosti je zisk nejdříve rozdělen na dvě stejné části. Jedna část připadá komplementářům a druhá pak komanditistům. Komplementáři si zisk mezi sebou rozdělují rovným dílem. Komanditisté se dělí poměrem, podle splacených vkladů.

Společníci ve společnosti s ručením omezeným mají podíl na zisku podle toho, jak rozhodne valná hromada. Rozhoduje vždy po schválení roční závěrky. Při rozhodování musí brát v úvahu společenskou smlouvu. Může být také dohodnut pevný podíl na zisku, v tomto případě valná hromada nerozhoduje.

Právo na zisk akcionářů v akciové společnosti je dáno v návaznosti na cenný papír, který akcionář vlastní. Tento cenný papír se nazývá akcie. Jsou různé druhy akcií a podle nich má také držitel právo na zisk.

V družstvu určují rozdělení zisku stanovy, což je základní dokument této společnosti (Srpková & Řehoř, 2010).

3.4.2 Ztráta

Ztráta je záporný výsledek hospodaření a musí dojít k jeho vypořádání, a to může mít interní nebo externí řešení.

V interním řešení probíhají účetní záležitosti, kdy se ztráta převede na jiný účet v rámci vlastního kapitálu společnosti. Je několik možností řešení záporného výsledku hospodaření:

- úhrada z nerozděleného zisku minulých let,
- použití zákonných rezervních fondů, jiných fondů tvořených ze zisku nebo kapitálových fondů,
- snížení základního kapitálu,
- zvýšení účtu neuhrazené ztráty minulých let.

Nejčastější způsobem je úhrada z nerozděleného zisku minulých let. Převod na neuhrazenou ztrátu z minulých let je pouze posouvání ztráty do dalších období, nikoliv řešením ztráty jako takové. Fondy lze využít, pokud je společnost vytváří a má na nich dostatek zdrojů ke krytí ztráty. Nejméně oblíbeným je pak snížení základního kapitálu, bývá často i složité (Synek, 2011).

Při externím řešení se povinnost uhradit ztrátu přenáší na společníky. Společníkovi je předepsán příspěvek mimo vlastní kapitál. O tomto rozhoduje valná hromada na základě společenské smlouvy. Pokud to není určeno, platí obecná pravidla a ta jsou rozdílná u jednotlivých právních forem podnikání.

Ve veřejné obchodní společnosti se společníci na ztrátě podílejí rovným dílem. Stejně je tomu i u komplementářů v komanditní společnosti. Komanditisté v této společnosti neručí za ztrátu (Srpková & Řehoř, 2010).

3.5 Evidence

Evidence nákladů, výnosů a výsledku hospodaření je obsažena ve výkazu zisku a ztráty (Synek, 2011). Výkaz zisku a ztráty patří k jednomu z pěti účetních výkazů. Těchto pět výkazů tvoří účetní závěrku. Mezi další čtyři výkazy patří rozvaha, výkaz o peněžních tocích, výkaz o změnách vlastního kapitálu a příloha. To, jaký má být obsah a jak mají jednotlivé výkazy vypadat, určuje Zákon o účetnictví a navazující předpisy. Sestavuje se ve zkrácené nebo plné podobě. Ve zkrácené podobě zveřejňují závěrku mikro a malé podniky (Kubíčková & Jindřichovská, 2018).

Výkaz zisku a ztráty je rozšíření jednoho ukazatele v rozvaze, a to výsledku hospodaření za běžné období (Synek, 2011). Výkaz zisku a ztráty mají povinnost sestavovat všechny účetní jednotky. Jedná se vlastně o přehled tvorby výsledku hospodaření za účetní období. Sledují se náklady a výnosy, bez ohledu, zda vznikly skutečné příjmy nebo výdaje (Štěker & Otrusínová, 2016).

Forma výkazu může mít formu sestavování výkazu horizontální nebo vertikální. Každý podnik si sám zvolí formu, kterou bude používat. Pokud si podnik vybere horizontální formu, bude vypisovat všechny náklady a výnosy samostatně. Kdežto pokud bude používat vertikální formu, bude k sobě přiřazovat náklady a výnosy podle jednotlivých činností podniku (Kubíčková & Jindřichovská, 2018).

Výkaz zisku a ztráty se může provádět podle druhového nebo účelového členění nákladů a výnosů. Jak jsou jednotlivé položky uspořádány a označeny, je dáno ve vyhlášce k zákonu o účetnictví. V příloze 2 je popsáno sestavování výkazu podle druhového členění a v příloze 3 podle účelového členění. Druhové členění zachycuje náklady bez ohledu na jejich užití, jsou tam zapsány hned jak vzniknou. Oproti tomu v účelovém členění jsou zaznamenány náklady ve výkazu až v okamžiku, kdy jsou zachyceny výnosy s nimi související.

Jednotlivé položky jsou označovány písmeny, římskými číslicemi, arabskými číslicemi a názvy položek. Písmena se používají pro označení nákladů a číslice pro označování výnosů.

Některé položky ve výkazu jsou výpočtové a ty bývají označovány hvězdičkou. Vznikají součtem nebo rozdílem jednotlivých položek. Výpočtové položky ve výkazu zisku a ztráty jsou takovéto:

- provozní výsledek hospodaření – od provozních výnosů se odečtou provozní náklady,
- finanční výsledek hospodaření – od finančních výnosů jsou odečteny finanční náklady,
- EBT – součet provozního a finančního výsledku hospodaření,
- EAT – od výsledku hospodaření před zdaněním se odečítá daň z příjmu,
- výsledek hospodaření za účetní období – je stejný jako výsledek hospodaření po zdanění,
- čistý obrat za účetní období – součet všech výnosů (Štěker & Otrusinová, 2016).

4 VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ JAKO MĚŘÍTKO PODNIKOVÉ VÝKONNOSTI

Výsledek hospodaření je nejčastěji používaný pro hodnocení výkonnosti podniku. Měření, které je postaveno na výsledku hospodaření, je založeno na tom, že se výkonnost zkoumá v určitém daném období a odráží se tam činnosti, které se v tomto období odehrály (Sedláček, 2011).

Pro finanční hodnocení výkonnosti podniku je využíváno velké množství měřítek, může to být výše zisku, výše tržeb nebo výše nákladů, růst cash flow, v neposlední řadě také poměrové ukazatele finanční analýzy. Finanční hodnocení je hodnotově orientované řízení, při kterém se podnik zaměřuje na primární cíl podniku, tedy tvorbu hodnot (Tomek & Vávrová, 2009).

Pro hodnocení výkonnosti podniku slouží nejčastěji finanční analýza. Za použití výsledku hospodaření se konkrétně jedná o ukazatele rentability. Dále se měří výkonnost podle ekonomicky přidané hodnoty (Čižinská, 2018).

4.1 Ukazatele rentability

Ukazatele rentability patří do analýzy poměrových ukazatelů, která se provádí v rámci finanční analýzy. Do analýzy poměrových ukazatelů patří kromě ukazatele rentability také ukazatele aktivity, ukazatele zadluženosti, ukazatele likvidity, ukazatele tržní hodnoty, výrobní ukazatele, ukazatele na bázi finančních fondů a cash flow.

Analýza poměrových ukazatelů zobrazuje vzájemné vztahy mezi dvěma a více absolutními ukazateli. Vztah mezi veličinami je určován jejich podílem. Absolutní ukazatele se nejčastěji získávají ze dvou výkazu účetní závěrky, a to z rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Ukazatele získané z rozvahy mají stavový charakter, to znamená, že jsou zjištěny k určitému datu. Naopak ukazatele z výkazu zisku a ztráty jsou tokovými veličinami, ty mají časový rozměr.

Analýza poměrových ukazatelů je nejběžnější a nejvíce oblíbená v praxi. Používá se, jelikož umožňuje posuzovat finanční situaci podniku v čase. Další výhodou je porovnávání více podniků mezi sebou. Tato analýza má jednu velkou nevýhodu, má nízkou schopnost vysvětlovat jevy (Sedláček, 2011).

Ukazatele rentability jsou měřítkem, jak je podnik schopný vytvářet nové zdroje a dosahovat zisku pomocí investovaného kapitálu. V čitateli se nachází jednotlivé formy výsledku hospodaření a ve jmenovateli jsou položky z rozvahy. Rentabilita je označována za výnosnost vloženého kapitálu.

Ukazatele rentability slouží obecně k měření efektivnosti dané činnosti podniku. O ukazatele mají největší zájem investoři.

U těchto ukazatelů by mělo obecně platit, že ve vývoji času budou růst, doporučené hodnoty se běžně neuvádějí.

Mezi hlavní ukazatele rentability patří:

- rentabilita celkového kapitálu,
- rentabilita vlastního kapitálu,
- rentabilita dlouhodobého kapitálu,
- rentabilita tržeb,
- rentabilita nákladů (Růčková, 2019).

4.1.1 Rentabilita celkového kapitálu

Rentabilitou celkového kapitálu je měřena celková efektivnost podniku, schopnost výdělku, ale také produkční síla. Ukazatel slouží jako vyjádření schopnosti reprodukce celkového kapitálu, jak moc je tedy kapitál zhodnocen. V ukazateli se odrážejí všechny činnosti podniku, běžná, finanční i investiční (Růčková, 2019).

Pro označení ukazatele se používá zkratka ROA a vzorec je:

$$\text{ROA} = \frac{\text{Zisk}}{\text{Celkový vložený kapitál}}$$

Zobrazuje celkovou výnosnost veškerého kapitálu, bez ohledu na to, zda se jedná o vlastní nebo cizí kapitál, a to z důvodu toho, že nezáleží na tom, z jakých zdrojů je kapitál, se tento kapitál nazývá také rentabilitou aktiv, takže místo celkového kapitálu jsou použity hodnoty celkových aktiv. Zisk se používá ve více formách a podle toho, jaký zisk použijeme, bude i interpretace výsledku ukazatele. Pokud se do vzorce použije zisk před úroky a zdaněním, hodnoty z výpočtů se mohou porovnávat s podniky, které mají odlišné daňové zdanění a úrokové zatížení. V případě, že se použije čistý zisk, je to běžné

vyjádření rentability, v tomto případě se kapitál poměruje nejen s vytvořeným ziskem, ale také se zhodnocováním cizího kapitálu (Sedláček, 2011).

4.1.2 Rentabilita vlastního kapitálu

Rentabilita vlastního kapitálu ukazuje, kolik peněžních jednotek výsledku hospodaření je dáno na jednu peněžní jednotku vlastního kapitálu (Čížinská, 2018).

Výsledek slouží zejména pro investory, kteří chtějí zjistit, jestli kapitál, který vložili do podnikání je zhodnocován v takové míře, aby zhodnocení odpovídalo riziku investic. Pokud ukazatel roste, může to být způsobeno zlepšením výsledku hospodaření nebo zmenšením vlastního kapitálu nebo snížením cizího kapitálu v podniku (Růčková, 2019).

Pro označování se používá zkratka ROE a vzorec je:

$$\text{ROE} = \frac{\text{Zisk}}{\text{Vlastní kapitál}}$$

Kategorie zisku, které jsou zde použity, jsou čistý zisk nebo zisk před úroky a zdaněním, stejně jako tomu bylo u rentability celkového kapitálu (Sedláček, 2011).

Hodnota ukazatele se porovnává s výnosností cenných papírů, která je garantována státem. Pokud hodnota ukazatele bude dlouhodobě na nižší úrovni, investoři nebudou mít zájem do takového podniku investovat. Hodnota ukazatele by tedy měla být na vyšší úrovni než je úroková míra bezrizikových cenných papírů (Růčková, 2019).

4.1.3 Rentabilita dlouhodobého kapitálu

Ukazatel rentability dlouhodobého kapitálu je vyjádřením efektivnosti hospodaření podniku. Jeho hodnota vyjadřuje zhodnocení celkových aktiv, které jsou financovány vlastními, ale i cizími dlouhodobými zdroji (Sedláček, 2011).

Používá se zkratka ROCE a vzorec je:

$$\text{ROCE} = \frac{\text{Zisk}}{\text{Dlouhodobé dluhy} + \text{vlastní kapitál}}$$

Mezi dlouhodobé dluhy se řadí emitované dluhopisy a bankovní úvěry, ale pouze ty dlouhodobé (Růčková, 2019).

4.1.4 Rentabilita tržeb

Ukazatel rentability tržeb udává schopnost podniku dosáhnout zisku za určité úrovně tržeb (Růčková, 2019).

Pro označování se používá zkratka ROS a vzorec je:

$$\text{ROE} = \frac{\text{Zisk}}{\text{Tržby}} \quad (\text{Sedláček, 2011}).$$

Za zisk i tržby se mohou dosazovat různé hodnoty těchto ukazatelů. Nejčastěji se však používá kategorie provozní zisk, potom se použijí jen tržby, které jsou obsaženy v provozním výsledku hospodaření. Pokud se pro výpočet zvolí čistý zisk, použijí se tržby celkové (Růčková, 2019).

4.1.5 Rentabilita nákladů

Ukazatel rentability nákladů je doplňkovým ukazatelem k ukazateli rentability tržeb. Tento ukazatel udává, kolik korun nákladů je zapotřebí k vytvoření jedné koruny zisku. Takže u tohoto ukazatele jako u jediného ukazatele rentability platí, že čím menší hodnota, tím lépe.

Pro označování se používá zkratka ROC a vzorec je:

$$\text{ROC} = \frac{\text{Zisk}}{\text{Náklady}}$$

Kategorie zisku, která je použita při výpočtu, závisí na účelu analýzy. Pokud bude chtít podnik dělat analýzu provozní, tak použije výsledek hospodaření pouze za provozní činnost podniku (Růčková, 2019).

Ukazatele rentability jsou velice důležité pro hodnocení výkonnosti podniku. Jsou ovlivněny mnoha faktory, proto je důležité provádět jejich rozbor vývoje, aby bylo zjištěno, jaké faktory nejvíce ovlivňují právě ukazatele rentability. K tomuto se využívají pyramidové rozklady.

4.2 Du Pontův rozklad rentability vlastního kapitálu

Jedná se o jeden z pyramidových soustav finančních ukazatelů. Tyto ukazatele se utváří postupným rozkladem hlavního vrcholového ukazatele, v tomto případě rentabilitou vlastního kapitálu. Hlavní ukazatel se rozděluje na několik dílčích ukazatelů. Při rozkladu zkoumáme, jaké faktory a v jakém rozsahu ovlivňují hodnotu vrcholového ukazatele.

Používají se dva způsoby analýzy, a to multiplikativní a aditivní způsob. Nejčastěji je na vyšších úrovních rozkladu použit multiplikativní způsob, což je rozklad násobením. A naopak v nižších úrovních rozkladu se používá aditivní způsob, což je sčítání jednotlivých částí.

Rozklad rentability vlastního kapitálu:

ROE = rentabilita tržeb * obrat aktiv * finanční páka

Neboli:

$$\begin{aligned} \text{ROE} &= \frac{\text{Výsledek hospodaření po zdanění}}{\text{Vlastní kapitál}} \\ &= \frac{\text{Výsledek hospodaření po zdanění}}{\text{Tržby}} * \frac{\text{Tržby}}{\text{Celková aktiva}} * \frac{\text{Celková aktiva}}{\text{Vlastní kapitál}} \end{aligned}$$

Na rentabilitu vlastního kapitálu působí některé jevy pozitivně a jiné naopak negativně.

Pozitivní působení je způsobeno:

- zvýšením rentability tržeb,
- růstem obratu aktiv,
- zvyšováním podílu cizích kapitálu na celkovém kapitálu (Čížinská, 2018).

Aby mohlo dojít k lepšímu hodnocení, je potřeba znát jednotlivé určující ukazatele, jimiž jsou rentabilita tržeb, obrat aktiv a finanční páka. Ty působí na vrcholový ukazatel ROE a ovlivňují ho jak pozitivně, tak také negativně.

Rentabilita tržeb

Zvyšování rentability tržeb vychází z hospodárnosti při spotřebě výrobních faktorů a při generaci tržeb. Růst obratu aktiv je spojen s využíváním vložených zdrojů pro financování podniku.

Obrat aktiv

Obrat aktiv je ukazatel, pomocí kterého podnik zjistí, kolikrát se za jeden rok obrátí aktiva v podniku. Hodnoty obratu aktiv by se měly pohybovat nad číslem 1 a čím vyšší hodnota, tím lépe. Čím vyšší budou hodnoty, tím bude podnik využívat lépe své zdroje. Pokud je hodnota příliš nízká, znamená to, že podnik má špatné rozložení svého majetku a není tak využíván efektivně. Ukazatel se vypočítá poměrem tržeb a aktiv.

Obrat aktiv by se dal rozdělit na obrat dlouhodobého majetku, obrat zásob a dobu splatnosti pohledávek.

Obrat dlouhodobého majetku je hodně podobný jako ukazatel obratu aktiv, ale nepočítá s celkovými aktivy, ale pouze s dlouhodobým majetkem. Hodnota tohoto ukazatele je ovlivněna výší odpisů. Ukazatel se vypočítá poměrem tržeb a dlouhodobého majetku.

Dalším ukazatelem je obrat zásob, který říká, jaká je rychlost obratu zásob. Ukazatel se vypočítá poměrem tržeb a zásob.

Doba splatnosti pohledávek udává období, které uběhne po dobu nezaplacených pohledávek, tedy počet dní od vystavení pohledávky po jejím uhrazení. Výsledek tohoto ukazatele se porovnává s průměrnou délkou splatnosti faktur. Ukazatel se vypočítá poměrem pohledávek a tržeb, vynásobený 360 (Knápková & Pavelková & Remeš & Šteker, 2017).

Finanční páka

Pozitivní vliv finanční páky nastane v případě, že bude rentabilita vloženého kapitálu vyšší než úroková sazba, která je dána při využívání cizího kapitálu.

Negativní působení je způsobeno nadměrným zvyšováním podílu cizího kapitálu. Příliš velké zvyšování podílu cizího kapitálu na celkových pasívech vede k poklesu rentability tržeb, a to zejména díky existenci vysokých úrokových nákladů.

4.3 Ekonomicky přidaná hodnota

Dalším finančním ukazatelem, kterým se měří výkonost podniku, je ekonomicky přidaná hodnota. Jedná se o ukazatel, kterým měříme, jakou podnik vytváří hodnotu. Měří se v ročním horizontu. Každý podnik chce, aby hodnoty ekonomicky přidané hodnoty dosahovaly kladných výsledků. Říká, že podnik vytváří hodnotu pro vlastníka pouze tehdy, když čistý provozní zisk převyšuje náklady na investovaný kapitál (Higgins, 2012).

Je více způsobů, jak v praxi zjistit ekonomickou přidanou hodnotu, nejběžnějším je tento:

$$EVA = NOPAT - WACC * C \quad (\text{Režňáková, 2010}).$$

Jednotlivé části vzorce jsou:

- EVA – označení pro ekonomickou přidanou hodnotu,
- NOPAT – čistý provozní zisk,
- WACC – průměrné náklady na kapitál,
- C – investovaný kapitál (Režňáková, 2010).

Čistý provozní zisk je rozdílem provozních výnosů a nákladů. Náklady na kapitál jsou složeny z nákladů na vlastní kapitál a nákladů na cizí kapitál. Investovaný kapitál je tvořen z provozně nutných stálých aktiv a čistého provozně nutného pracovního kapitálu (Režňáková, 2010).

5 CÍL A METODIKA PRÁCE

Cílem práce je u vybraného podnikatelského subjektu analyzovat tvorbu a strukturu výsledku hospodaření a provést analýzu efektivnosti jednotlivých ekonomických činností. Případně navrhnout možnosti zefektivnění činnosti podniku.

Teoretická část práce se zabývá vysvětlením, co je výsledek hospodaření, jaké jsou jeho úlohy a funkce. Také co jsou náklady a výnosy, ze kterých se dále počítá a určuje výsledek hospodaření. Definovány jsou jednotlivé kategorie výsledku hospodaření, stejně tak forma, kterou je zisk nebo ztráta. Je vysvětleno, co je zisk, jeho kategorie a použití, ztráta a její řešení. Další část se věnuje evidenci výnosů, nákladů a výsledku hospodaření ve výkazu zisku a ztráty. V neposlední řadě je výsledek hospodaření použit jako měřítko při hodnocení výkonnosti podniku. Pro měření je vybrána poměrová analýza, a to konkrétně ukazatele rentability. Mimo poměrovou analýzu je pro hodnocení použita také ekonomicky přidaná hodnota.

Teoretická část je zpracována zejména na základě odborné literatury, ale také za použití zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 89/2012 Sb. občasného zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Praktická část práce začíná charakteristikou vybraného podnikatelského subjektu, který se nazývá TIBEX s.r.o. V první části je popsáno, o jaký se jedná podnik a jaký je jeho předmět podnikání. Informace o podniku jsou čerpány z webové stránky daného podniku a také jsou použity informace od majitele podniku nebo ze živnostenského rejstříku.

Po charakteristice podniku následují analýzy pro hodnocení výkonnosti podniku. Analýzy jsou prováděny v průběhu 5 let od roku 2016 do roku 2020. Některé vybrané ukazatele jsou hodnoceny se stejnými ukazateli v odvětví. Odvětví, se kterým je srovnáváno, je výroba textilií dle CZ-NACE oddíl 13. Data z odvětví jsou čerpána z Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky.

Analýzy jsou rozděleny do čtyř skupin analýz. Obsahem první skupiny je analýza výnosů, nákladů a výsledku hospodaření. V další skupině je provedena analýza dle ekonomických činností podniku, zde je hodnocení provedeno na základě dvou činností, první je výrobní

a druhá obchodní činnost. Třetí skupina analýz je věnována ukazatelům rentability. Nakonec praktické části je proveden Du Pontův rozklad rentability vlastního kapitálu.

V tabulce 1 je určeno, z čeho se data využívají.

Tabulka 1: Primární ukazatele pro výpočet poměrových ukazatelů

UKAZATEL	ZKRATKA	ZDROJ	ČÍSLA ŘÁDKŮ
Provozní výnosy	PV	VZZ	1+2+20
Provozní náklady	PN	VZZ	3+7+8+9+14+24
Provozní výsledek hospodaření	PVH	VZZ	30
Finanční výnosy	FV	VZZ	31+35+39+46
Finanční náklady	FN	VZZ	34+38+42+43+47
Finanční výsledek hospodaření	FVH	VZZ	48
Výsledek hospodaření před zdaněním	EBT	VZZ	49
Nákladové úroky	NÚ	VZZ	43
Odpisy	O	VZZ	16
Výsledek hospodaření po zdanění	EAT	VZZ	53
Daň ze zisku	D	VZZ	50
Výnosy z výrobní činnosti	VV	VZZ	1
Náklady z výrobní činnosti	NV	VZZ	5-7
Výnosy z obchodní činnosti	VO	VZZ	2
Náklady z obchodní činnosti	NO	VZZ	4
Celkový vložený kapitál (aktiva)	A	R	1
Vlastní kapitál	VK	R	79
Dlouhodobé úvěry	DÚ	R	112
Celkové tržby	T	VZZ	1+2+21+22
Celkové náklady	N	VZZ	3+7+8+9+14+24+34+38+42+43+47
Dlouhodobý majetek	DM	R	3
Zásoby	Z	R	38
Pohledávky	P	R	46

Zdroj: vlastní zpracování

Data pro výpočty jsou čerpány z Veřejného rejstříku a Sbírký listin, které jsou dostupné na webových stránkách. Zde jsou využívány výkazy z účetní závěrky. Konkrétně se jedná o rozvahu a výkaz zisku a ztráty.

V tabulce 2 jsou ukazatele a použité vzorce pro jejich získání.

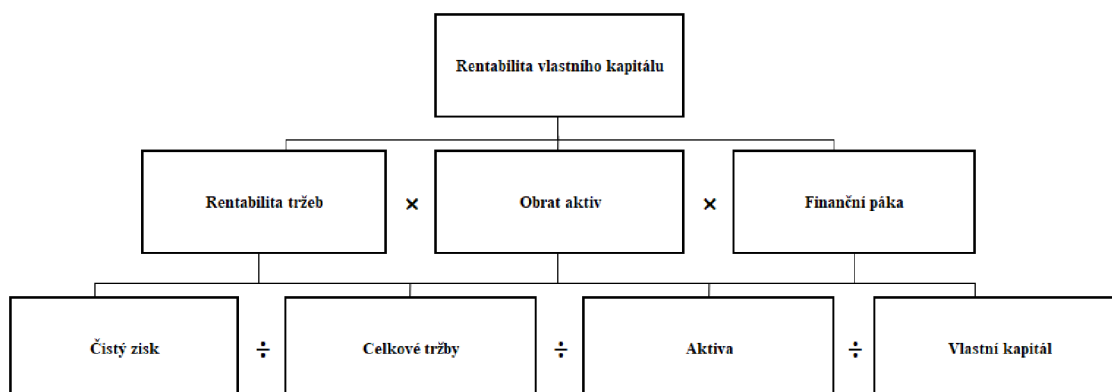
Tabulka 2: Vzorce pro analýzu výsledku hospodaření

UKAZATEL	VZOREC
EBITDA	$EBT + NÚ + O$
EBIT	$EBT + NÚ$
NOPAT	$PVH - D$
Zisk z výrobní činnosti	$VV - NV$
Rentabilita tržeb z výrobní činnosti	$Zisk\ z\ výrobní\ činnosti / VV$
Zisk z obchodní činnosti	$VO - NO$
Rentabilita tržeb z obchodní činnosti	$Zisk\ z\ obchodní\ činnosti / VO$
Rentabilita celkového kapitálu	$EBIT / A$
Rentabilita vlastního kapitálu	EAT / VK
Rentabilita dlouhodobého kapitálu	$EBIT / (DÚ + VK)$
Rentabilita tržeb	EAT / T
Rentabilita nákladů	EAT / N
Obrat aktiv	T / A
Finanční páka	A / VK
Obrat dlouhodobého majetku	T / DM
Obrat zásob	T / Z
Doba splatnosti pohledávek	$P / T * 360$

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 1 znázorňuje rozklad rentability vlastního kapitálu. V tabulce 3 jsou pak použité vzorce pro změnu vrcholového ukazatele a vlivy vysvětlujících ukazatelů. Rentabilita vlastního kapitálu je vrcholový ukazatel. Rentabilita tržeb, obrat aktiv a finanční páka jsou vysvětlující proměnné.

Obrázek 1: Rozklad rentability vlastního kapitálu



Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 3: Vzorce pro změny a vlivy ukazatelů

	RELATIVNÍ ZMĚNA	ABSOLUTNÍ ZMĚNA
Změna ROE	ROE_t / ROE_{t-1}	$ROE_t - ROE_{t-1}$
Vliv ROS	ROS_t / ROS_{t-1}	$(\ln I_{ROS} / \ln I_{ROE}) * \Delta ROE$
Vliv OA	OA_t / OA_{t-1}	$(\ln I_{OA} / \ln I_{ROE}) * \Delta ROE$
Vliv FP	FP_t / FP_{t-1}	$(\ln I_{FP} / \ln I_{ROE}) * \Delta ROE$

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 4 je seznam doplňujících zkratek.

Tabulka 4: Seznam použitých zkratek

UKAZATEL	ZKRATKA
Výkaz zisku a ztráty	VZZ
Rozvaha	R
Rentabilita vlastního kapitálu	ROA
Rentabilita tržeb	ROS
Obrat aktiv	OA
Finanční páka	FP
Absolutní změna	Δ
Relativní změna	I
Počítaný rok	t
Rok předcházející	t-1

Zdroj: vlastní zpracování

4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 Charakteristika podniku Tibex s.r.o.

Pro praktickou část bakalářské práce jsou využita data obchodní firmy TIBEX s.r.o.

Základní údaje společnosti:

Název společnosti	TIBEX s.r.o.
Sídlo společnosti	Průmyslová 281, 373 82, Boršov nad Vltavou
Založení a vznik	dnem zápisu do OR 15. června 2004
Právní forma	společnost s ručením omezeným
Segment trhu	výroba textilního zboží

Předmětem podnikání je:

Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obory činnosti:

- výroba textilií, textilních výrobků, oděvů a oděvních doplňků,
- zprostředkování obchodu a služeb,
- velkoobchod a maloobchod,
- přípravné a dokončovací stavební práce, specializované stavební činnosti,
- výroba a opravy čalounických výrobků.
- Silniční motorová doprava – nákladní provozovaná vozidly nebo jízdními soupravami o největší povolené hmotnosti přesahující 3,5 tuny, jsou-li určeny k přepravě zvířat nebo věcí, nákladní provozovaná vozidly nebo jízdními soupravami o největší povolené hmotnosti nepřesahující 3,5 tuny, jsou-li určeny k přepravě zvířat nebo věcí

Organizační struktura účetní jednotky:

Jednatel: Ing. Gabriela Rezková Polanská, den vzniku funkce 15. června 2004

Jednatel: Tomáš Rezek, den vzniku funkce 15. června 2004.

Členové statutárních a dozorčích orgánů:

Společník: Ing. Gabriela Rezková Polanská, den vzniku funkce 15. června 2004

Společník: Tomáš Rezek, den vzniku funkce 15. června 2004.

Používané účetní metody, obecné účetní zásady a způsoby oceňování:

Účetní závěrka společnosti je zpracovávána na základě zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví na základě dalších právních norem Ministerstva financí ČR, kterými se stanoví postupy účtování a obsah účetní závěrky pro podnikatele (vyhláška č. 500/2002 Sb., České účetní standardy).

Společnost Tibex s.r.o. působí na trhu více jak 15 let a je jedním z největších výrobců textilu v jižních Čechách.

Společnost vyrábí velkou část sortimentu, který nabízí jak ve velkoobchodě, tak i v maloobchodech po celé České republice. Nabízejí možnost velkoobchodní spolupráce kamenným prodejnám, internetovým obchodům, ubytovacím zařízením, ale také nemocnicím. Nalézt jejich sortiment můžeme už ve 22 kamenných prodejnách na území celé České republiky. Veškerý sortiment je také nabízen na internetových stránkách, kde si jej může zakoupit každý.

Společnost Tibex s.r.o. se zabývá výrobou a prodejem hotelového textilu, ložního prádla pro profesionální použití, ale také lůžkovin pro domácnosti. Nabízejí výšivky s vlastním textem nebo logem na textil. Nabízejí prostěradla, ručníky, osušky, předložky, župany, matracové chrániče, ubrousky, sedáky, utěrky, ložní povlečení, povlaky, polštářky, přehozy, prádlo pro profesionály, hotelový sortiment, galanterii, matrace, záclony a další.

Tradice, kvalita a spolehlivost dostala Tibex na celosvětovou úroveň. Podnik využívá moderní technologie pro výrobu tkanin i pletenin a má své zkušené návrháře. Produkty jsou testovány v akreditovaných zkušebních laboratořích.

Společnost se snaží inovovat svou výrobu a samozřejmě rozšiřovat svůj sortiment. To se stalo například v době pandemie SARS-CoV-2, kdy podnik začal vyrábět své vlastní roušky a nabízet také dezinfekce a testy. Podnik neustále sleduje trh a přizpůsobuje se.

Tabulka 5: Charakteristické ukazatele pro podnik

	2016	2017	2018	2019	2020
Počet zaměstnanců	24	24	22	24	21
Vlastní kapitál v tis. Kč	34 628	36 366	39 595	42 381	44 074
Cizí kapitál v tis. Kč	31 131	37 266	37 360	36 341	43 163
Celkem kapitál v tis. Kč	65 759	73 632	76 955	78 722	87 237
Čistý obra v tis. Kč	50 969	58 273	58 838	62 461	55 479

Zdroj: účetní závěrka, vlastní zpracování

V tabulce 5 jsou základní ekonomické ukazatele pro bližší charakteristiku podniku. Počet zaměstnanců je určován průměrně za celý sledovaný kalendářní rok. Počet zaměstnanců v roce 2020 byl nejnižší z důvodu pandemie SARS-CoV-2, ale celkově se nijak výrazně během let nemění.

Vlastní kapitál je tvořen základním kapitálem, zákonným rezervním fondem, nerozděleným ziskem minulých let a hospodářským výsledkem běžného období. Převážná část, více jak 90 % vlastního kapitálu je tvořena nerozděleným ziskem minulých let. Cizí kapitál je tvořen zejména bankovními úvěry, a to jak dlouhodobými, tak i krátkodobými, dále závazky z obchodních vztahů a dalšími. Celkový kapitál má růstový charakter po celé sledované období.

Čistý obrat je chápán jako čistý příjem společnosti. Až do roku 2019 měl růstovou tendenci. Snížil se až v roce 2020, kdy to opět bylo způsobeno pandemií SARS-CoV-2. Nějakou dobu byly zavřené obchody, prodej probíhal pouze formou velkoobchodu nebo internetového prodeje. Ale stále je čistý obrat v roce 2020 vyšší než v roce 2016. Jak již bylo zmíněno, podnik dokáže dobře reagovat na nové vzniklé situace.

4.2 Výnosy, náklady a výsledek hospodaření

Hodnocení výkonnosti podniku podle výnosů, nákladů a výsledku hospodaření jsem rozdělila do tří částí.

První část je věnována analýze tržeb. Tržby jsou hlavní a nejdůležitější část výnosů, je důležité sledovat, za jaké činnosti a kolik tržeb podnik vytváří. Sledování podle činností je důležité zejména v případě, pokud podnik vykonává více činností.

Ve druhé části jsem rozdělila výnosy a náklady podle druhového členění. Takovéto členění je provedeno dle účetních tříd v účetní osnově. Druhové členění v podniku je vytvářeno proto, aby podnik znal zatížení jednotlivých druhů výnosů a nákladů. Pomocí tohoto členění může být prováděno hodnocení jednotlivých druhů výnosů a nákladů. Podnik se tak dozví informace o tom, jaké druhy výnosů a nákladů jsou pro něj nejpodstatnější, které naopak nejméně.

Ve třetí části je provedena analýza výsledku hospodaření. Analýza v této části se pak dělí do třech skupin. První skupina je analýza provozního výsledku hospodaření, následuje analýza finančního výsledku hospodaření a na závěr je provedena analýza kategorií zisku.

Pro výpočty jsou použity vzorce z tabulky 2.

4.2.1 Analýza tržeb

V tabulce 6 jsou jednotlivé tržby určeny během let 2016–2020. Je zde také celkový počet tržeb ve sledovaném období.

Tabulka 6: Tržby v tis. Kč

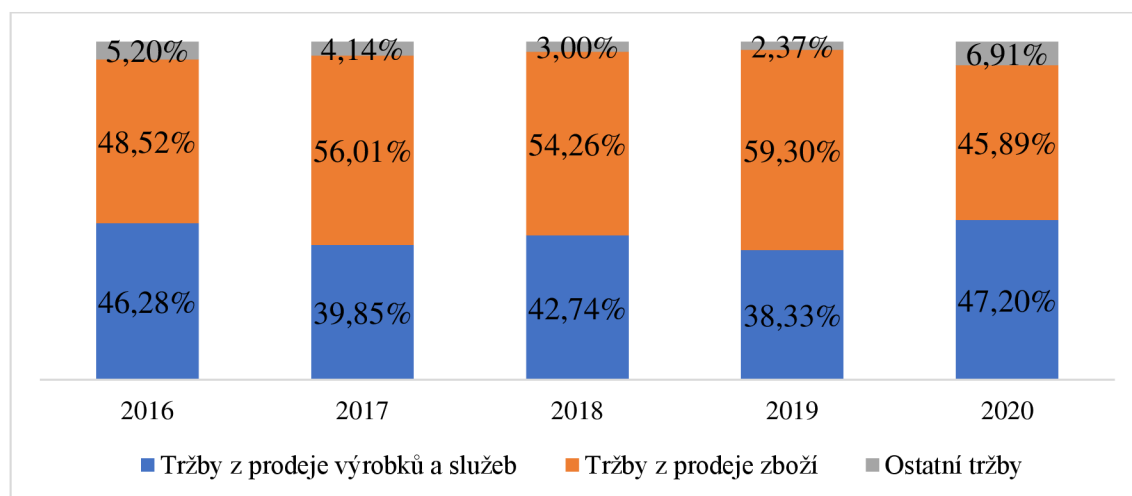
TRŽBY	2016	2017	2018	2019	2020
Tržby z prodeje výrobků a služeb	23 116	22 741	24 281	23 410	25 685
Tržby z prodeje zboží	24 237	31 966	30 830	36 224	24 975
Tržby z prodaného dlouhodobého majetku	0	0	0	300	818
Tržby z prodaného materiálu	2 596	2 365	1 703	1 148	2 945
Tržby celkem	49 949	57 072	56 814	61 082	54 423

Zdroj: účetní závěrka, vlastní zpracování

Celkové tržby podniku měly kolísavý trend. Nejvyšších celkových tržeb bylo dosaženo v roce 2019. Nejnížší celkové tržby byly v prvním sledovaném roce 2016. Největší meziroční nárůst tržeb byl v roce 2017 a nejvyšší pokles byl v posledním sledovaném roce 2020.

Hlavními tržbami pro společnost Tibex jsou dvě skupiny, a to tržby z prodeje zboží a tržby z prodeje výrobků a služeb. Na grafu 1 je znázorněno procentní zastoupení jednotlivých tržeb na těch celkových. Tržby z prodeje výrobků a služeb společně s tržbami z prodeje zboží tvoří více jak 90 % celkových tržeb.

Graf 1: Procentní zastoupení tržeb na celkových



Zdroj: vlastní zpracování

Tržby z prodaného materiálu tvoří malou část celkových tržeb a byly vytvářeny po celé sledované období. Podnik část nepotřebného materiálu, ze kterého vyrábí své výrobky, prodá. Podnik tak nepřijde o peníze, které investoval do nákupu materiálu. Materiál by jinak nebyl využit, a proto by podnik přišel o své peníze. Jedná se o efektivní naložení s materiálem, který už není potřebný ve výrobě.

Velmi malou skupinou jsou pak tržby z prodeje dlouhodobého majetku, které byly v letech 2019 a 2020. Tato skupina tržeb není pro podnik nijak významná, jedná se o jednorázový prodej nevyužívaného dlouhodobého majetku.

4.2.2 Analýza výnosových a nákladových druhů

Analýzy jsou prováděny na základě rozdělení výnosů a nákladů na druhy dle účetní osnovy.

Analýza výnosových druhů

Tabulka 7 udává rozdělení výnosů podle druhů.

Tabulka 7: Výnosové druhy v tis. Kč

VÝNOSOVÉ DRUHY	2016	2017	2018	2019	2020
Tržby za vlastní výkony a zboží	47 353	54 707	55 111	59 634	50 660
Jiné provozní výnosy	3 454	3 356	3 592	2 644	4 220
Finanční výnosy	162	210	135	183	599
Výnosy celkem	50 969	58 273	58 838	62 461	55 479

Zdroj: účetní závěrka, vlastní zpracování

Nejdůležitějším druhem výnosů jsou tržby za vlastní výkony a zboží. To, že tento druh výnosů bude výrazně převyšovat nad ostatními, je už zřejmé z analýzy tržeb. Tržby jsou hlavním druhem výnosů.

Od roku 2016 do roku 2019 u druhu výnosů z tržeb za vlastní výkony a zboží byl růstový trend. Až v posledním sledovaném roce tržby za vlastní výkony a zboží klesly o 15 %. Důvodem takto znatelného poklesu byla právě začínající pandemie SARS-CoV-2. Maloobchodní jednotky byly zavřené a prodej fungoval pouze na e-shopu a formou velkoobchodu. I když výnosy klesly o takovou část, nebylo to pro podnik ohrožující.

Další skupinou jsou jiné provozní výnosy, kam patří například tržby z prodaného materiálu. Tento druh výnosů měl kolísavý trend. Malou část výnosů zaujímají finanční výnosy, které jsou velmi nízké.

Výnosy celkem měly růstový trend, kromě posledního roku 2020 z již zmíněného důvodu začínající pandemie. Podnik sice vykázal snížení tržeb za vlastní výkony o 15 %, ale díky růstu jiných provozních výnosů, a také finančních výnosů se podařilo rozdíl celkových výnosů v posledním sledovaném roce snížit.

Analýza nákladových druhů

V tabulce 8 jsou náklady rozděleny do jednotlivých druhů.

Tabulka 8: Nákladové druhy v tis. Kč

NÁKLADOVÉ DRUHY	2016	2017	2018	2019	2020
Spotřebované nákupy	32 798	40 058	37 239	38 095	29 000
Služby	6 810	7 861	8 079	9 374	12 376
Osobní náklady	5 158	4 900	6 331	5 991	5 603
Daně a poplatky	25	234	83	61	62
Jiné provozní náklady	70	425	1 151	1 050	2 515
Odpisy, rezervy a opravné položky z provozní činnosti	1 158	1 309	1 399	1 952	1 567
Finanční náklady	921	1 245	1 227	800	1 309
Rezervy a opravné položky z finanční činnosti	0	0	0	0	0
Změna stavu zásob vlastní činnosti, aktivace	1 673	24	-664	1 671	953
Daně z příjmu	456	479	764	681	401
Náklady celkem	49 069	56 535	55 609	59 675	53 786

Zdroj: účetní závěrka, vlastní zpracování

Hlavním druhem nákladů jsou spotřebované nákupy. Do těchto nákladů patří náklady vynaložené na prodané zboží, náklady na spotřebu materiálu a spotřebu energie. Spotřebované nákupy výrazně převyšují nad ostatními druhy nákladů, jsou to náklady spotřebované hlavní činností podniku, proto jsou tak vysoké. Vývoj spotřebovaných nákupů byl v čase kolísavý.

Další dva podstatné nákladové druhy jsou služby a osobní náklady. Služby po celé sledované období rostly. Nejnižší jsou v roce 2016 a naopak nejvyšší v roce 2020. Podnik tak využívá více externích služeb při svých činnostech. Osobní náklady jsou nejvyšší v roce 2018, naopak nejnižší jsou předešlý rok, tedy rok 2017. Velikost osobních nákladů závisí hlavně na poměru počtu zaměstnanců, kteří měli hlavní pracovní poměr a zaměstnanci pouze s dohodami. Právě zaměstnanci na dohody jsou pro podnik levnější.

V roce 2017 bylo nejvíce zaměstnanců pracujících na dohody, kdežto v roce 2018 bylo nejvíce zaměstnanců na hlavní pracovní poměr ve sledovaném období. Spotřebované nákupy, služby a osobní náklady tvoří okolo 90 % všech nákladů.

Ve sledovaném podniku ke snížení celkových nákladů došlo v roce 2018 a 2020. Větší snížení bylo v posledním sledovaném roce 2020, je to také dáno tím, že v tomto roce byly i výnosy nejvíce snižovány, tudíž nebylo zapotřebí tolika nákladů. K nejvyššímu růstu nákladů došlo v roce 2017. Opět tento jev souvisí s výnosy, i výnosy byly nejvíce růstové v tomto roce. Bylo tedy zapotřebí vynaložit více nákladů.

4.2.3 Analýza výsledku hospodaření

V této části se zaměřím na změny výsledku hospodaření.

Analýza provozního výsledku hospodaření

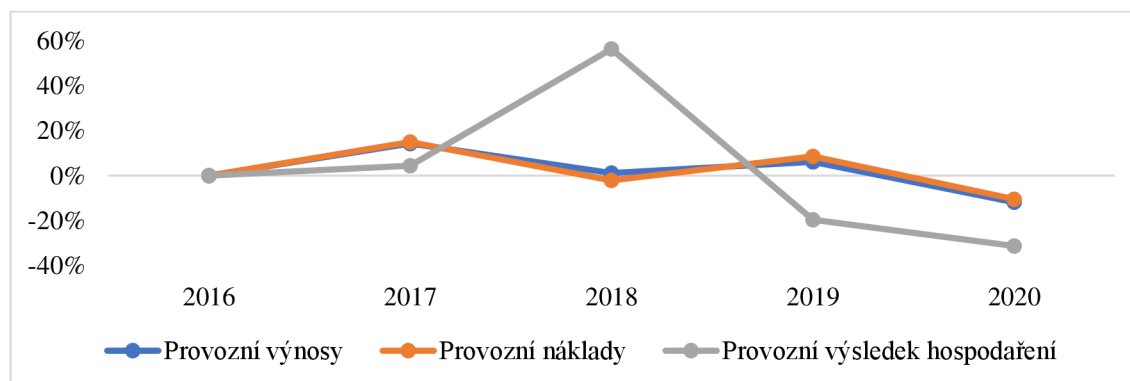
Tabulka 9 udává celkové provozní výnosy a provozní náklady. Z těch je dále určen celkový provozní výsledek hospodaření. Provozní výnosy, náklady a výsledek hospodaření vychází z hlavní činnosti podniku. Ve všech sledovaných letech podnik dosahoval zisku, to znamená, že provozní výnosy byly vyšší než provozní náklady.

Tabulka 9: Provozní výnosy, náklady a výsledek hospodaření v tis. Kč

PROVOZNÍ VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ	2016	2017	2018	2019	2020
Provozní výnosy	50 807	58 063	58 703	62 278	54 880
Provozní náklady	47 692	54 811	53 618	58 194	52 076
Provozní výsledek hospodaření	3 115	3 252	5 085	4 084	2 804

Zdroj: účetní závěrka, vlastní zpracování

Graf 2: Meziroční změny provozních ukazatelů v %



Zdroj: vlastní zpracování

Graf 2 znázorňuje změny v průběhu sledovaných let. Změny jsou určeny v procentech a vždy oproti předešlému roku. Provozní výnosy meziročně rostly až do posledního roku. Tedy mezi lety 2019 a 2020 klesly o více než 11 %. Největší nárůst provozních výnosů byl v roce 2017, kdy výnosy oproti roku 2016 vzrostly o více než 14 %. Ve stejném roce byl také nejvyšší nárůst provozních nákladů, a to téměř o 15 %. Naopak nejnižší snížení bylo stejně jako u provozních výnosů v roce 2020. Náklady v roce 2020 klesly o 10,5 %. V roce 2017 byl vysoký nárůst výnosů i nákladů způsobený větším množstvím zakázek.

Provozní výsledek hospodaření v roce 2017 a 2018 rostl, ale opačného jevu, tedy poklesu, bylo dosaženo v posledních dvou letech. Velmi vysoký pokles, téměř o třetinu, byl zaznamenán v posledním sledovaném roce 2020. Takto velké snížení bylo právě z důvodu začínající pandemie SARS-CoV-2. K velmi vysokému nárůstu došlo v roce 2018, a to o více než polovinu oproti roku 2017, podnik získal nové zakázky od velkoobchodů.

Analýza finančního výsledku hospodaření

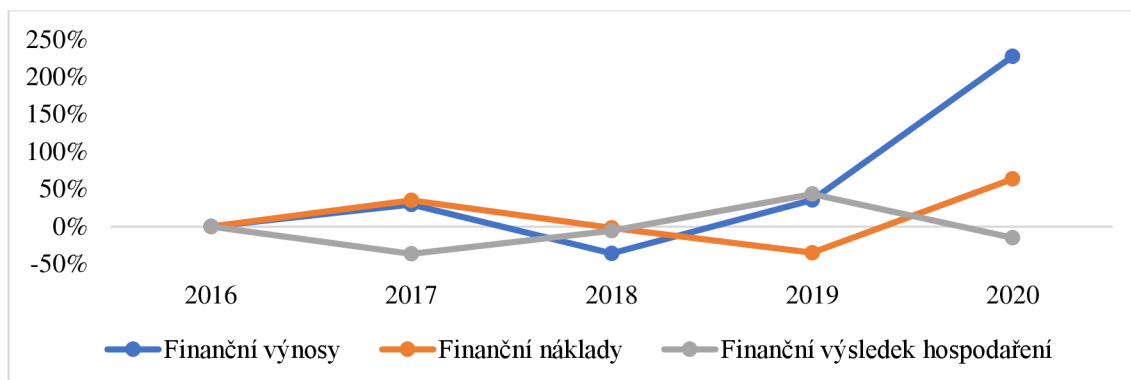
V tabulce 10 jsou uvedeny finanční výnosy a finanční náklady a z nich vypočítaný finanční výsledek hospodaření. Z tabulky je zřejmé, že finanční náklady během sledovaného období byly vyšší než finanční výnosy. Podnik dosahoval ztráty z finanční činnosti.

Tabulka 10: Finanční výnosy, náklady a výsledek hospodaření v tis. Kč

FINANČNÍ VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ	2016	2017	2018	2019	2020
Finanční výnosy	162	210	135	183	599
Finanční náklady	921	1 245	1 227	800	1 309
Finanční výsledek hospodaření	-759	-1 035	-1 092	-617	-710

Zdroj: účetní závěrka, vlastní zpracování

Graf 3: Meziroční změny finančních ukazatelů v %



Zdroj: vlastní zpracování

Graf 3 udává změny finančních výnosů, nákladů a výsledku hospodaření v průběhu sledovaného období. V roce 2018 byl jako v jediném pokles finančních výnosů, a to více jak o třetinu. Naopak velmi vysoký nárůst finančních výnosů byl v roce 2020, výnosy tento rok stouply více než dvojnásobně. V tomto roce byla škoda na budově způsobená počásím, náhrada škody byla proplacena pojišťovnou, proto v tento rok je velmi vysoký nárůst finančních výnosů.

V roce 2020 byl i nejvyšší nárůst finančních nákladů, a to téměř o dvě třetiny. Největší snížení finančních nákladů proběhlo v roce 2019, a to více než o jednu třetinu.

K nejhoršímu poklesu celkového finančního výsledku hospodaření došlo v roce 2017. Nejlepší zlepšení finančního výsledku hospodaření bylo dosaženo v roce 2019, klesl o 43,50 %. Pokles je brán pozitivně, jelikož se jedná o záporné hodnoty.

Analýza kategorií zisku

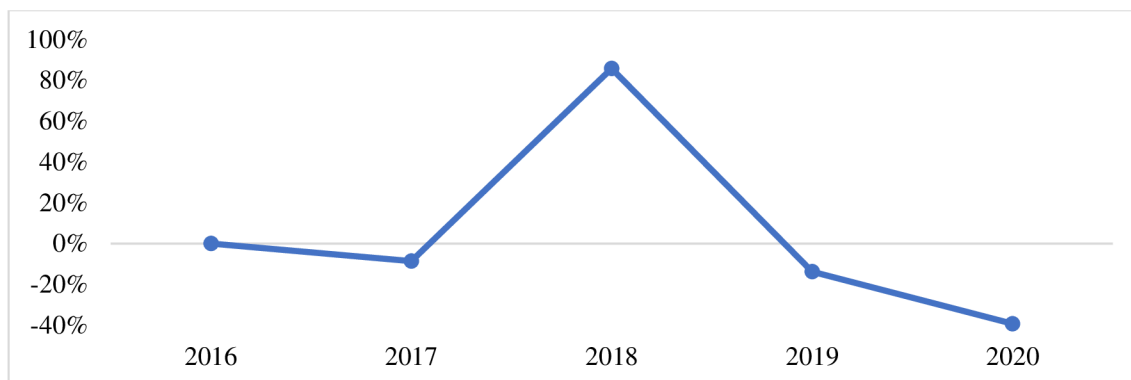
V tabulce 11 jsou jednotlivé kategorie výsledku hospodaření. Ve všech kategoriích bylo dosaženo kladného výsledku, proto všechny kategorie můžeme nazývat zisk. V žádné kategorii ani v žádném roce nedošlo ke ztrátě.

Tabulka 11: Kategorie zisku v tis. Kč

KATEGORIE ZISKU	2016	2017	2018	2019	2020
EBITDA	4 022	3 978	6 071	5 853	4 018
EBIT	2 864	2 669	4 672	3 901	2 451
EBT	2 356	2 217	3 993	3 467	2 094
EAT	1 900	1 738	3 229	2 786	1 693
NOPAT	2 659	2 773	4 321	3 403	2 403

Zdroj: účetní závěrka, vlastní zpracování

Graf 4: Meziroční změny čistého zisku v %



Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4 pak udává procentní změnu čistého zisku. Jen v roce 2018 došlo k nárůstu. Mezi ostatními sledovanými lety docházelo ke snížení. V roce 2018 byl velmi pozitivní nárůst o 85,79 %. V tomto roce došlo k nejvyššímu nárůstu tržeb za zboží. Podnik navázal několik nových spoluprací s hotely, které odebíraly velkou část zboží. K největšímu poklesu čistého zisku došlo v roce 2020, a to téměř o 40 %, a to z důvodu začínající pandemie.

4.3 Analýza ekonomických činností

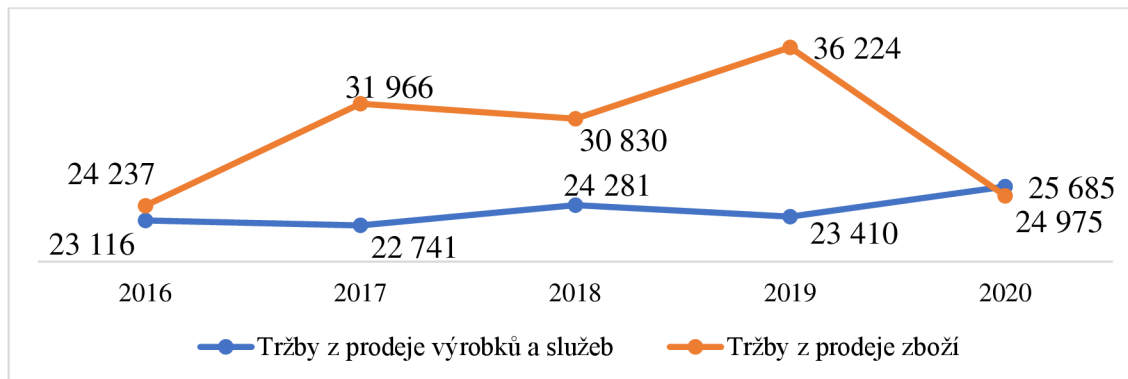
Hospodaření podniku můžeme hodnotit nejen komplexně, jak tomu bylo v předešlé skupině analýz, ale také z hlediska jednotlivých ekonomických činností. Vybraný podnik Tibex s.r.o. se věnuje převážně dvěma činnostem. Jedná se o výrobní činnost a obchodní činnost.

Výrobní činnost je zaměřena na výrobu textilií, ložního prádla, ručníků, záclon nebo závěsů. Druhá, tedy obchodní činnost je zaměřena na nákup a prodej zboží v nezměněné podobě. To znamená, že podnik Tibex zboží nakoupí od jiného prodejce a následně dále prodává. V této kategorii se zaměřuje na prodej matrací, polštářů, přikrývek nebo galanterie. Pokud se jedná o prodej formou maloobchodu, je zboží prodáno konečnému spotřebiteli a v případě velkoobchodu je prodáno dalšímu podnikateli. To, že jsou tyto dvě činnosti hlavní, bylo dokázáno i při analýze tržeb, strukturou tržeb podniku.

Graf 5 porovnává dvě největší skupiny tržeb, kterými jsou výsledky výrobní činnosti (tržby z prodeje výrobků a služeb) a obchodní činnosti (tržby z prodeje zboží). Prodej zboží převládá nad prodejem vlastních výrobků v letech 2016-2019. Poslední sledovaný rok 2020 jsou tržby z prodeje výrobků a služeb vyšší než tržby za zboží. Nejmenší rozdíl tržeb z prodeje zboží nad tržbami z prodeje výrobků a služeb byl v roce 2016, tržby

z prodeje zboží převládaly tak o necelých 5 %. Naopak největšího rozdílu mezi těmito skupinami tržeb bylo dosaženo v roce 2019. V tomto roce tržby z prodeje zboží byly o více než 50 % vyšší než tržby z prodeje výrobků a služeb.

Graf 5: Porovnání tržeb z prodeje výrobků a služeb s tržbami z prodeje zboží



Zdroj: vlastní zpracování

Výnosy spojené s výrobní činností jsou tržby z prodeje výrobků a služeb. Náklady odpovídající této činnosti jsou spotřeba materiálu a energie a změna stavu zásob vlastní činnosti. U obchodní činnosti jsou výnosy tvořeny tržbami z prodeje zboží a náklady jsou tvořeny formou nákladů vynaložených na prodané zboží. Data jsou v tabulce 12.

Tabulka 12: Ekonomické činnosti podniku

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
VÝROBNÍ ČINNOST					
Výnosy v tis. Kč	23 116	22 741	24 281	23 410	25 685
Náklady v tis. Kč	16 191	17 933	16 809	10 591	9 287
Výsledek hospodaření v tis. Kč	6 925	4 808	7 472	12 819	16 398
Rentabilita tržeb	29,96 %	21,14 %	30,77 %	54,76 %	63,84 %
OBCHODNÍ ČINNOST					
Výnosy v tis. Kč	24 237	31 966	30 830	36 224	24 975
Náklady v tis. Kč	14 934	22 101	21 094	25 833	18 760
Výsledek hospodaření v tis. Kč	9 303	9 865	9 736	10 391	6 215
Rentabilita tržeb	38,38 %	30,86 %	31,58 %	28,69 %	24,88 %

Zdroj: účetní závěrka, vlastní zpracování

Rentabilita tržeb výrobní činnosti v roce 2017 klesla, v ostatních letech měla růstový charakter. Oproti tomu obchodní činnost vzrostla pouze v roce 2018, ale pouze o necelé procento.

Při porovnání těchto dvou činností byla ziskovější v letech 2016–2018 obchodní činnost. V roce 2018 pak je rozdíl rentability tržeb mezi činnostmi velmi minimální a rentabilita tržeb je tedy na skoro stejné úrovni. V roce 2019 a 2020 o více jak polovinu převládá rentabilita tržeb výrobní činnosti.

V roce 2020 jsou pak rozdíly mezi rentabilitou tržeb činností největší. V posledním sledovaném roce byla pandemie SARS-CoV-2 a jak již bylo zmíněno, podnik velmi rychle zareagoval na nastalou situaci. Jako jeden z prvních začal vyrábět ochranné pomůcky. A právě díky tomu je rentabilita tržeb výrobní činnosti převyšující o tolik oproti obchodní činnosti.

Ukazatele rentability patří do poměrových ukazatelů finanční analýzy. Rentabilita je jednou z nejdůležitějších hodnot, které se používají při hodnocení výkonnosti podniku. Rentabilita slouží k měření schopnosti podniku dosáhnout zisku při použití daného kapitálu.

Tabulka 13: Ukazatele rentability podniku TIBEX

RENTABILITA	2016	2017	2018	2019	2020
Rentabilita celkového kapitálu	4,36 %	3,62 %	6,07 %	4,96 %	2,81 %
Rentabilita vlastního kapitálu	5,49 %	4,78 %	8,16 %	6,57 %	3,84 %
Rentabilita dlouhodobého kapitálu	7,81 %	6,49 %	10,49 %	8,17 %	5,25 %
Rentabilita tržeb	3,80 %	3,05 %	5,68 %	4,56 %	3,11 %
Rentabilita nákladů	3,87 %	3,07 %	5,81 %	4,67 %	3,15 %

Zdroj: účetní závěrka, vlastní zpracování

Tabulka 14: Ukazatele rentability v odvětví

RENTABILITA V ODVĚTVÍ	2016	2017	2018	2019
Rentabilita celkového kapitálu	8,51 %	6,21 %	4,74 %	6,03 %
Rentabilita vlastního kapitálu	10,16 %	8,11 %	6,49 %	7,33 %
Rentabilita tržeb	9,29 %	6,80 %	5,40 %	6,53 %

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu, vlastní zpracování

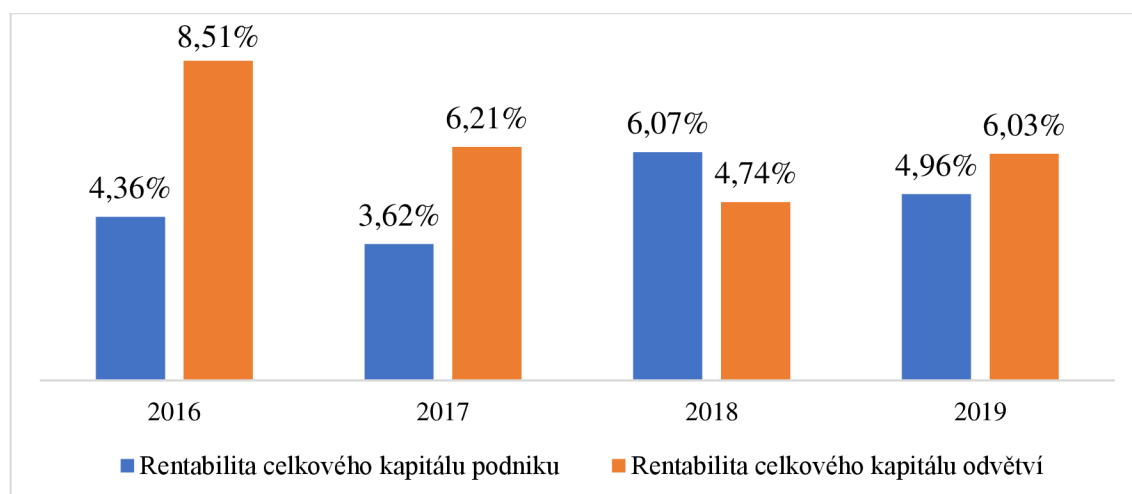
V tabulce 13 je výpočet jednotlivých ukazatelů rentability v letech 2016-2020. Tabulka 14 ukazuje rentabilitu v odvětví podle CZ-NACE 13, tedy výroba textilií. Některé ukazatele rentability je vhodné porovnávat s odvětvím.

4.3.1 Rentabilita celkového kapitálu

Rentabilita celkového kapitálu by měla v časovém horizontu stoupat. Ve sledovaném podniku tohoto bylo dosaženo pouze v roce 2018. V ostatních letech docházelo k poklesu rentability celkového kapitálu. V každém roce byl kladný výsledek rentability celkového kapitálu, to říká i to, že podnik neměl ztrátu.

Trend, jakým se rentabilita celkového kapitálu vyvíjela, byl ovlivněn ziskem před úroky a zdaněním, který měl stejný vývoj jako právě rentabilita celkového kapitálu. Ale na snižování rentability celkového kapitálu měla podíl i aktiva, která během všech sledovaných let rostla.

Graf 6: Porovnání rentability celkového kapitálu



Zdroj: vlastní zpracování

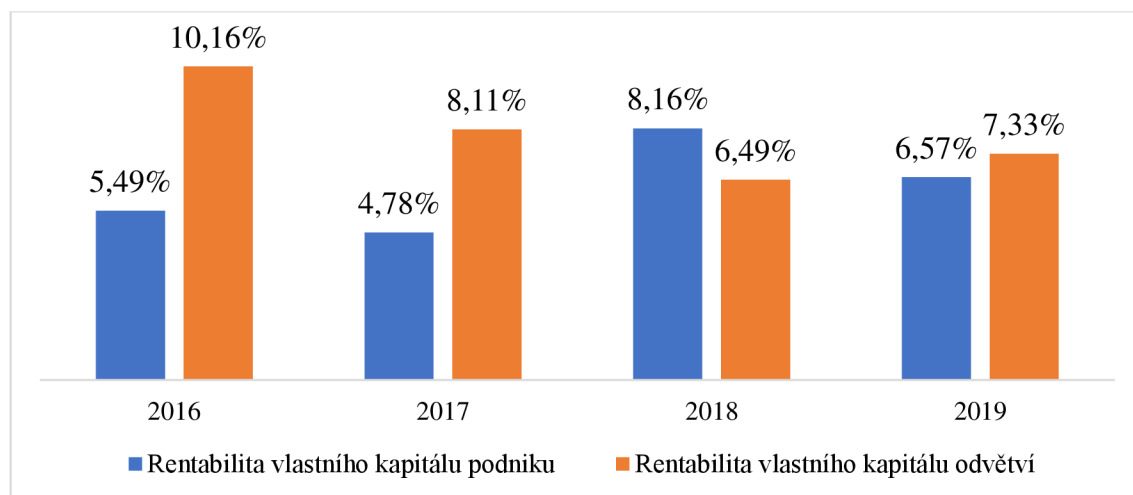
Rentabilita celkového kapitálu podniku je podle grafu 6 porovnávána s rentabilitou celkového kapitálu v odvětví výroby textilií. V roce 2018, jako v jediném, byla rentabilita podniku vyšší než rentabilita v odvětví. V letech 2016, 2017 a 2019 byla rentabilita podniku pod úrovní rentability odvětví. V průběhu let se zmenšují rozdíly v podniku a odvětví.

4.3.2 Rentabilita vlastního kapitálu

Sledování rentability vlastního kapitálu je důležité hlavně pro vlastníky společnosti. Říká totiž, jaká je návratnost vlastního kapitálu. Stejně jako rentabilita celkového kapitálu by měla v čase růst a dosahovat kladných hodnot. Čím větší hodnota, tím lépe právě pro vlastníka.

Rentabilita vlastního kapitálu v letech 2016-2020 dosahovala kladných výsledků, což je dobře. Nicméně růst této rentability byl zaznamenán jen v roce 2018. V tomto roce byla nejlepší ve sledovaném období. Přesně pro tento rok to znamená, že jedna koruna vložená do vlastního kapitálu vydělala 0,0811 Kč čistého zisku. Nehroších hodnot bylo dosaženo v roce 2020, kdy jedna koruna vloženého vlastního kapitálu vydělala 0,0384 Kč čistého zisku.

Graf 7: Porovnání rentability vlastního kapitálu



Zdroj: vlastní zpracování

Na grafu 7 je rentabilita vlastního kapitálu podniku porovnávána s hodnotami v odvětví v letech 2016-2019. V letech 2016, 2017 a 2019 byla rentabilita podniku pod hodnotou z odvětví. Jen v roce 2018 byla rentabilita podniku nad hranicí rentability odvětví. Ale opět stejně jako u porovnání rentability celkového kapitálu se rozdíly mezi podnikem a odvětvím zmenšují a v roce 2019 je rozdíl výrazně menší než v letech 2016 a 2017.

4.3.3 Rentabilita dlouhodobého kapitálu

Rentabilita dlouhodobého kapitálu je ukazatel, který říká, jak dobře podnik hospodaří s dlouhodobými zdroji. Do těchto zdrojů patří vlastní kapitál a dlouhodobé úvěry. Tento ukazatel nás tedy informuje o tom, kolik zisku přinese dlouhodobě investovaná jedna koruna.

Nejlepší rok pro rentabilitu dlouhodobého kapitálu byl rok 2018. Konkrétně v tomto roce jedna koruna, která byla investována do dlouhodobého majetku přinesla 0,1049 koruny zisku. Naopak nejhorší rok pro rentabilitu dlouhodobého kapitálu byl rok 2020. V tomto roce jedna koruna investována do dlouhodobého kapitálu vynesla 0,0525 korun zisku.

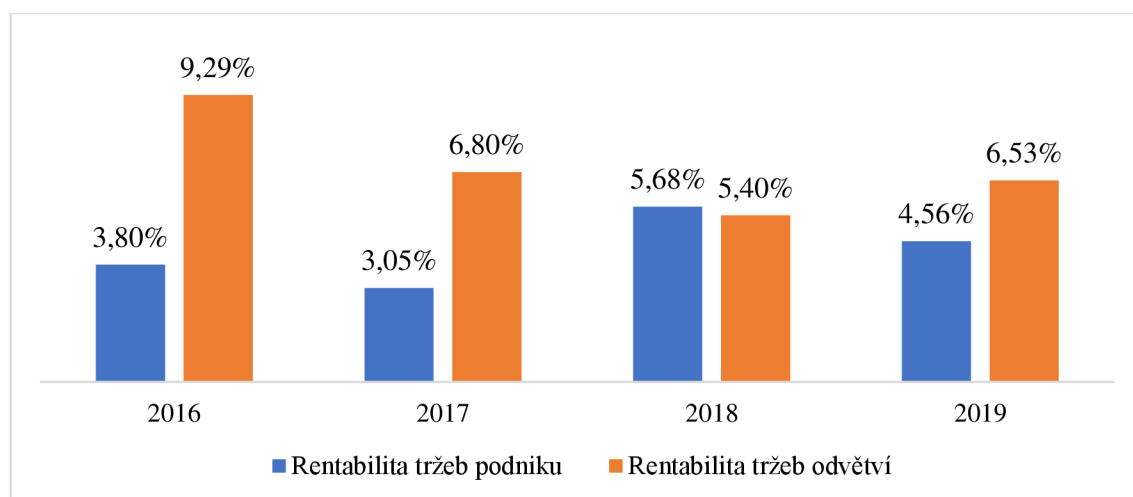
Nicméně v celém sledovaném období byla rentabilita dlouhodobého kapitálu pozitivní, tudíž docházelo k zisku.

4.3.4 Rentabilita tržeb

Rentabilita tržeb je ukazatel, který udává, kolik korun čistého zisku je vyděláno jednou korunou tržeb. Žádné doporučené hodnoty nejsou udávány. Záleží na odvětví a rentabilita tržeb by se také měla sledovat v čase.

Nejlepších výsledků bylo dosaženo v roce 2018. Konkrétně v tomto roce jedna koruna tržeb vydělala 0,0568 korun čistého zisku. Nejhorším rokem pro rentabilitu tržeb byl rok 2017, kdy jedna koruna tržeb vydělala 0,0305 korun čistého zisku. Rozdíl mezi rokem 2017 a 2018 je téměř dvojnásobný.

Graf 8: Porovnání rentability tržeb



Zdroj: vlastní zpracování

Graf 8 porovnává rentabilitu tržeb zvoleného podniku a rentabilitu tržeb v odvětví výroby textilií. Nejmenší rozdíl byl v již zmíněném nejlepším roce 2018. Největší rozdíl byl v roce 2016. Ale rozdíl se v následujícím roce 2017 snížil a snižování rozdílu probíhalo i v roce 2019.

4.3.5 Rentabilita nákladů

Pomocí tohoto ukazatele podnik zjistí, kolik korun nákladů je zapotřebí pro získání jedné koruny tržeb. Tento ukazatel chce mít podnik co nejnižší a také ho meziročně snižovat

Nejnižší rentabilita nákladů byla dosažena v roce 2017, kdy 0,0307 korun nákladů bylo vynaloženo na jednu korunu tržeb. Naopak nejvyšší hodnoty rentabilita nákladů dosáhla

v roce následujícím, tedy v roce 2018. V tomto roce na jednu korunu tržeb bylo vynaloženo 0,0581 korun nákladů.

V porovnání ve sledovaném období nebyl příznivý právě rok 2018, kdy rentabilita nákladů stoupla. V ostatních letech bylo pozitivní klesání rentability nákladů.

4.4 Du Pontův rozklad rentability vlastního kapitálu

Aby mohlo dojít k efektivnímu hodnocení výkonnosti podniku, je potřeba pyramidový rozklad. Pro svou práci jsme zvolila Du Pontův rozklad rentability vlastního kapitálu. Rentabilita vlastního kapitálu je ovlivňována rentabilitou tržeb, obratem aktiv a finanční pákou. Růst všech těchto ukazatelů působí pozitivně na rentabilitu celkového kapitálu.

Rozklad rentability vlastního kapitálu je proveden na základě obrázku číslo 1.

Obrázek 2: Rozklad rentability vlastního kapitálu

Rentabilita vlastního kapitálu										
2016	2017	2018	2019	2020						
5,49%	4,78%	8,16%	6,57%	3,84%						

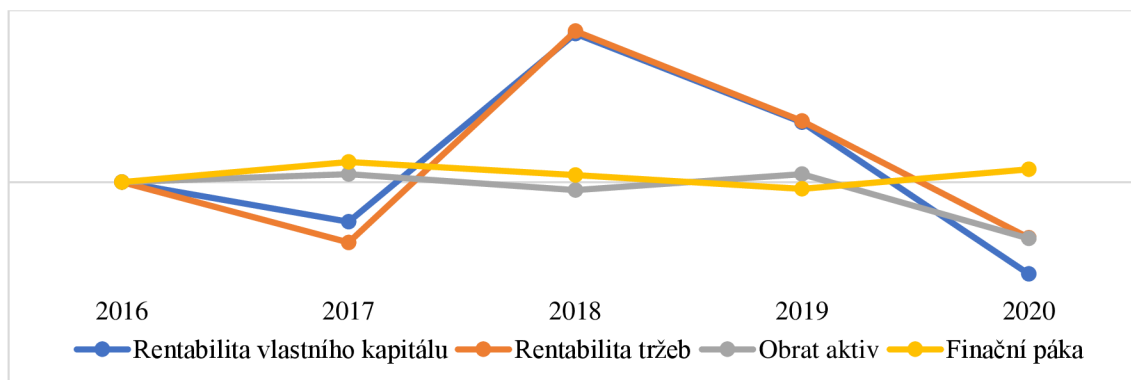
Rentabilita tržeb					×	Obrat aktiv					×	Finanční páka				
2016	2017	2018	2019	2020		2016	2017	2018	2019	2020		2016	2017	2018	2019	2020
3,80%	3,05%	5,68%	4,56%	3,11%		0,76	0,78	0,74	0,78	0,62		1,90	2,02	1,94	1,86	1,98

Čistý zisk					÷	Celkové tržby					÷	Aktiva					÷	Vlastní kapitál				
2016	2017	2018	2019	2020		2016	2017	2018	2019	2020		2016	2017	2018	2019	2020		2016	2017	2018	2019	2020
1 900	1 738	3 229	2 786	1 693		49 949	57 072	56 814	61 082	54 423		65 759	73 632	76 955	78 722	87 237		34 628	36 366	39 595	42 381	44 074

Zdroj: vlastní zpracování

Na obrázku 2 je vidět, jak se rentabilita vlastního kapitálu rozkládá a počítá. Ukazatele jsou určeny na sledované období, tedy od roku 2016 do roku 2020. Čistý zisk, tržby, aktiva a vlastní kapitál jsou uvedeny v tisících korunách.

Graf 9: Meziroční změny ukazatelů rozkladu



Zdroj: vlastní zpracování

Graf 9 obsahuje meziroční změny ukazatelů. Už z grafu je jasné, že nejvíce byla rentabilita vlastního kapitálu ovlivňována rentabilitou tržeb. Tyto dvě rentability mají i velmi podobný trend vývoje.

4.4.1 Analýza změn rentability vlastního kapitálu

Abych mohla ověřit teorii o tom, co nejvíce působí na rentabilitu vlastního kapitálu, musím provést analýzu vlivů na změnu rentability vlastního kapitálu. Zvolila jsem logaritmickou metodu rozkladu.

Tabulka 15: Vlivy ukazatelů

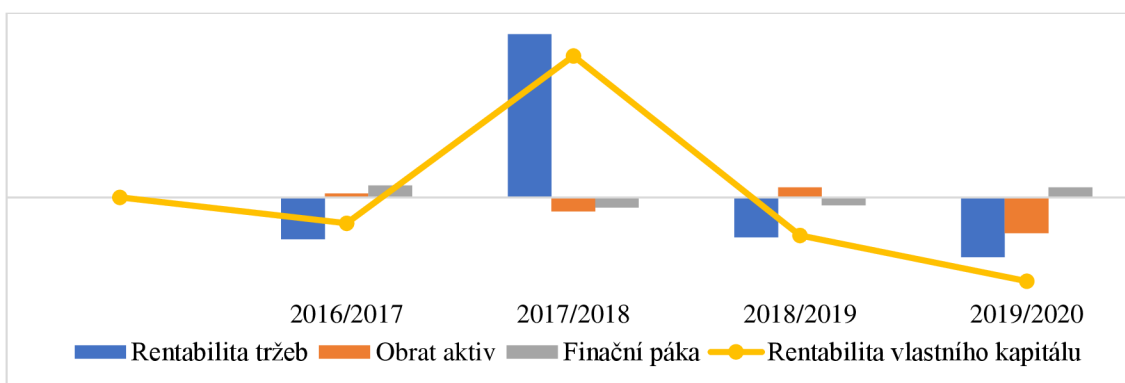
UKAZATEL	VLIV UKAZATELE	DRUH VLIVU	POŘADÍ VLIVU
ABOLUTNÍ ZMĚNY 2016/2017			
Rentabilita vlastního kapitálu	-0,13		
Rentabilita tržeb	-0,21	negativní	1
Obrat aktiv	0,02	pozitivní	3
Finační páka	0,06	pozitivní	2
ABSOLUTNÍ ZMĚNY 2017/2018			
Rentabilita vlastního kapitálu	0,70		
Rentabilita tržeb	0,82	pozitivní	1
Obrat aktiv	-0,07	negativní	2
Finační páka	-0,05	negativní	3
ZMĚNY 2018/2019			
Rentabilita vlastního kapitálu	-0,19		
Rentabilita tržeb	-0,20	negativní	1
Obrat aktiv	0,05	pozitivní	2

Finanční páka	-0,04	negativní	3
ZMĚNY 2019/2020			
Rentabilita vlastního kapitálu	-0,43		
Rentabilita tržeb	-0,30	negativní	1
Obrat aktiv	-0,18	negativní	2
Finanční páka	0,05	pozitivní	3

Zdroj: účetní závěrka, vlastní zpracování

V tabulce 15 jsou porovnávány vždy dva po sobě jdoucí roky. Výpočty jsou provedeny na základě tabulky 4. Je zde určen vliv, druh vlivu a pořadí vlivu. Graf 11 porovnává všechny ukazatele z tabulky 15.

Graf 10: Vliv ukazatelů rozkladu rentability vlastního kapitálu v Kč



Zdroj vlastní zpracování

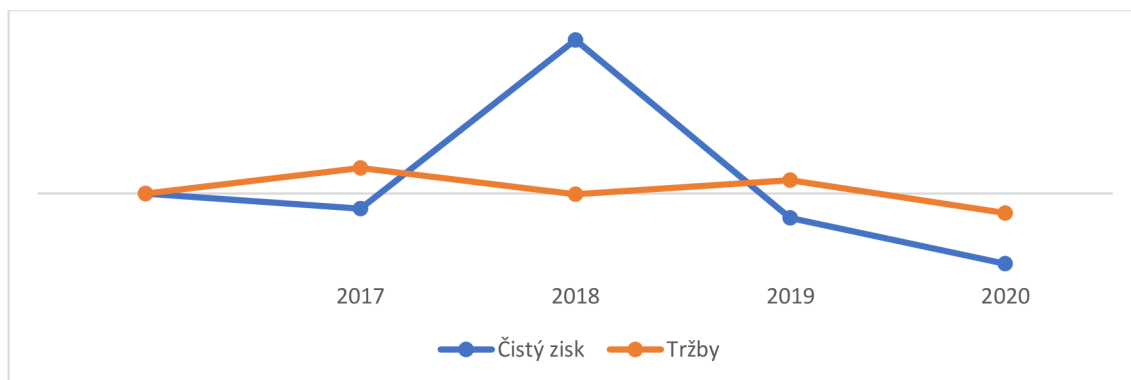
Pomocí tabulky 15 a grafu 10 jsem ověřila, že rentabilita vlastního kapitálu byla nejvíce ovlivněna rentabilitou tržeb. Nejmenší vliv měla finanční páka.

Rentabilita tržeb

Nejdříve zhodnocení rentability tržeb, která měla největší vliv na rentabilitu vlastního kapitálu. Rentabilita tržeb negativně ovlivňuje rentabilitu vlastního kapitálu v letech 2017, 2019 a 2020. Pozitivní ovlivnění ze strany rentability tržeb bylo jen v roce 2018.

Rentabilita tržeb je ovlivňována čistým ziskem a tržbami. Z grafu 11 jsou patrné meziroční změny právě těchto dvou ukazatelů. Rentabilita tržeb je více ovlivňována čistým ziskem.

Graf 11: Meziroční změny ukazatelů ovlivňující rentabilitu tržeb



Zdroj: vlastní zpracování

V letech 2017 a 2019 došlo ke snížení čistého zisku, ale také ke zvýšení tržeb. Tento vývoj působí negativně na rentabilitu tržeb. V roce 2018 čistý zisk rapidně stoupl a tržby měly menší než jedno procentní úpadek. Z tohoto důvodu je i rentabilita tržeb v roce 2018 nejlepší, a tudíž i rentabilita vlastního kapitálu stoupla velmi rychle. V roce 2020 došlo k poklesu čistého zisku a také tržeb.

Obrat aktiv

Obrat aktiv negativně ovlivňuje rentabilitu vlastního kapitálu v letech 2018 a 2020. V letech 2017 a 2019 obrat aktiv působí pozitivně.

Doporučená hodnota obratu aktiv je 1. Z obrázku 2 je zřejmé, že ani v jednom ze sledovaných let této hodnoty nebylo dosaženo. Ve všech sledových letech byl obrat aktiv pod doporučenou hodnotou. Podnik tedy efektivně nevyužíval svá aktiva.

Obrat aktiv se dále může charakterizovat pomocí obratu dlouhodobého majetku, obratu zásob, době obratu zásob a době splatnosti pohledávek. Tyto ukazatele jsou uvedeny v tabulce 16.

Tabulka 16: Ukazatele ovlivňující obrat aktiv

PROVOZNÍ UKAZATELE	2016	2017	2018	2019	2020
Obrat dlouhodobého majetku	10,76	5,57	4,58	4,18	3,42
Obrat zásob	1,19	1,30	1,22	1,48	1,30
Doba splatnosti pohledávek ve dnech	128,82	103,89	100,74	108,63	75,11

Zdroj: účetní závěrka, vlastní zpracování

Obrat dlouhodobého majetku je ve všech sledovaných letech nad doporučenou hranicí 1. Dlouhodobý majetek podnik využívá efektivně.

Obrat zásob je příliš nízký, zásoby se v podniku otočily během roku 2019 téměř jeden a půl krát. A to byl pro obrat aktiv nejlepší rok. Podnik tak efektivně nevyužívá zásoby, nechává je na skladě příliš dlouho.

Hodnota doby splatnosti menší než 30 dní je optimální. Pokud je počet dní nad 90, není to dobrý vývoj. Doba splatnosti pohledávek v letech 2016-2019 byla příliš vysoká, až v roce 2020 klesla pod 90. Konkrétně v roce 2020 trvalo 75 dní, než byly splaceny pohledávky.

Finanční páka

Finanční páka působí pozitivně v letech 2017 a 2020. Negativní ovlivnění je v letech 2018 a 2019. Vliv finanční páky na rentabilitu vlastního kapitálu je minimální. Podnik tak má optimální strukturu vlastního a cizího kapitálu.

5 ZHODNOCENÍ A NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ

Po provedené analýze výnosů, nákladů a výsledku hospodaření, ukazatelů rentability ve společnosti Tibex s.r.o. za pětileté období lze vyhodnotit výkonnost podniku a doporučit opatření vedoucí ke zlepšení situace.

Z první části analýzy, která se zabývá analýzou výnosů, nákladů a výsledku hospodaření vyplývá, že podstatný význam na výsledek hospodaření má provozní část výsledku hospodaření, který je tvořen z provozních výnosů a nákladů. Převážná část výsledku hospodaření je ovlivněna právě výsledkem hospodaření z provozní činnosti. Jak celkový výsledek hospodaření, tak provozní výsledek hospodaření dosahovaly kladných hodnot po celé sledované období. Finanční výsledek hospodaření působí na celkový výsledek hospodaření negativně, jelikož dosahuje v celém sledovaném období ztráty. Pomocí rozkladů výnosových a nákladových druhů bylo zjištěno, že hlavní část výnosů je tvořena tržbami za vlastní výkony a zboží. A hlavní druhy nákladů jsou tvořeny spotřebovanými nákupy, službami a osobními náklady. Pokud by chtěl tedy podnik optimalizovat náklady a výnosy, měl by se zaměřit primárně na tyto druhy výnosů a nákladů.

Z analýzy ekonomických činnosti vyplývá, že je efektivnější výrobní činnost.

V další části jsem se věnovala ukazatelům rentability. Některé ukazatele rentability byly srovnávány s odvětvím. Je zřejmé, že podnik kromě jednoho roku nedosahoval takových hodnot ukazatelů rentability, jako v odvětví. Ale výsledky nejsou špatné. Dokonce se rozdíl mezi ukazateli rentabilit v podniku a v odvětví zmenšují. Podnik Tibex si dle mého názoru na trhu vede dobře. Je to dáno hlavně tradicí, kvalitou, ale také schopností přizpůsobovat se.

Dále byl proveden Du Pontův rozklad rentability vlastního kapitálu. Zde bylo zjištěno, že nejvíce rentabilitu vlastního kapitálu ovlivňuje rentabilita tržeb. A rentabilitu tržeb ovlivňuje nejvíce výsledek hospodaření. Obrat aktiv je na druhém místě ve vlivu na rentabilitu vlastního kapitálu. Při jeho rozkladu bylo zjištěno, že podnik nevyužívá efektivně svá aktiva jako celek. Problémovější je krátkodobý majetek v podobě zásob, ty jsou na skladě příliš dlouho. Pokud by se snížila doba uskladnění, došlo by tím i ke snížení nákladů, a to by mělo právě pozitivní vliv na celkový výsledek hospodaření. Podnik by měl také snížit dobu splatnosti pohledávek, která je příliš vysoká. Poslední ukazatel, který na rentabilitu vlastního kapitálu působí nejméně je finanční páka, zde bylo zjištěno, že podnik má optimální kapitálovou strukturu.

6 ZÁVĚR

Cílem práce bylo definovat náklady, výnosy, výsledek hospodaření a hodnocení výkonnosti podniku dle výsledku hospodaření. V další části bylo cílem představení podniku Tibex s.r.o. a provedení hodnocení výkonnosti celého podniku, dále také jeho ekonomických činností. Cílem bylo na základě provedených analýz vyhodnotit situaci podniku a představit návrhy na zlepšení.

Podnik by se měl tedy zaměřit více na prodej vlastních výrobků a služeb. To se projevilo zejména v posledním sledovaném roce 2020, kdy přišla pandemie. Podnik měl zavřené maloobchodní jednotky a nemohl tak fungovat jako dříve. Právě proto jako jeden z prvních přišel se šitím vlastních ochranných pomůcek. Je vidět, že podnik přichází s novými nápady a neustále se snaží přizpůsobit trhu a situaci, která zrovna působí.

Pokud se spojí poznatky ze všech skupin analýz, je zřejmé, že hlavním problémem je snižování výsledku hospodaření v průběhu let. Podnik by tedy měl optimalizovat své výnosy a náklady. Náklady by se měly snižovat a současně s tím výnosy zvyšovat.

Podnik Tibex si vede dobře na tuzemském trhu. Myslím si, že má dobré postavení, do budoucna by mohl proniknout také na zahraniční trhy a nezůstávat jen v tuzemsku. Mohl by tak získat nové zakázky a spolupráce se zahraničními společnostmi. Pokud by začal působit i v zahraničí, mohl by tak dosáhnout lepších výsledků.

Vzhledem k tomu, že podnik už má několikaletou tradici, mohl by přijít s novinkami. Podnik Tibex by mohl zařadit do svého nabízeného sortimentu výrobky a zboží z ekologických materiálů. Lidé v dnešní době více dbají na to, co si kupují a z čeho je to vyrobeno. Podnik by mohl nabízet povlečení, matrace, ručníky a další sortiment z těchto ekologických materiálů. Mohlo by to oslovit jak stávající, tak i nové potenciální zákazníci.

7 SUMMARY

The bachelor's thesis deals with an analysis of creation and structure of the economic result in a specific selected company. Firstly, the thesis describes what costs and revenues are, their breakdown and registration. It also explains what an economic result is, how it is formed and its particular forms. Subsequently it deals with the issue of measuring the performance of the company through the ratios of financial analysis. Profitability indicators and operating indicators are used.

This knowledge is then processed in the practical part of the work which deals with the analysis of economic results and specific indicators of financial analysis of this company. The analysis is performed by year-to-year comparison. Financial statements are used for the analysis. Finally, the work evaluates the management of the company and proposals for its streamlining.

Key words: costs and revenues, economic results, income statement, profitability

8 PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY

ČIŽINSKÁ, Romana a Pavel MARINIČ. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-3158-2.

ČIŽINSKÁ, Romana. *Základy finančního řízení podniku*. Praha: Grada Publishing, 2018. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0194-8.

GILLESPIE, Andrew. *Business economics*. 2nd edition. Oxford: Oxford University Press, 2013. ISBN-13:9780199657995

HIGGINS, Robert C. *Analysis for financial management*. 10th ed. New York, NY: McGraw-Hill/Irwin, 2012. ISBN 007803468X.

KNÁPKOVÁ, Adriana, Drahomíra PAVELKOVÁ, Daniel REMEŠ a Karel ŠTEKER. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 3., kompletně aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0563-2.

KUBÍČKOVÁ, Dana a Irena JINDŘICHOVSKÁ. *Finanční analýza a hodnocení výkonnosti firmy*. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-538-1.

MARTINOVIČOVÁ, Dana, Miloš KONEČNÝ a Jan VAVŘINA. *Úvod do podnikové ekonomiky*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2019. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-2034-5.

POLÁCH, Jiří, Josef DRÁBEK, Martina MERKOVÁ a Jiří POLÁCH. *Reálné a finanční investice*. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-436-0.

REŽŇÁKOVÁ, Mária. *Efektivní financování rozvoje podnikání*. Praha: Grada, 2012. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-1835-4.

REŽŇÁKOVÁ, Mária. *Řízení platební schopnosti podniku*. Praha: Grada, 2010. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-3441-5.

RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 6. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2019. Finanční řízení. ISBN 978-80-271-2028-4.

SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. 2., aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3386-6.

SRPOVÁ, Jitka a Václav ŘEHOŘ. *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. Praha: Grada, 2010. Expert. ISBN 978-80-247-3339-5.

SYNEK, Miloslav. *Manažerská ekonomika*. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3494-1.

ŠTĚKER, Karel a Milana OTRUSINOVÁ. *Jak číst účetní výkazy: základy českého účetnictví a výkaznictví*. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2016. Prosperita firmy. ISBN 978-80-271-0048-4.

TOMEK, Gustav a Věra VÁVROVÁ. *Jak zvýšit konkurenční schopnost firmy*. Praha: C.H. Beck, 2009. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-098-0.

VÁCHAL, Jan a Marek VOCHOZKA. *Podnikové řízení*. Praha: Grada, 2013. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4642-5.

VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. 3., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2012. expert. ISBN 978-80-247-4520-6.

VOCHOZKA, Marek a Petr MULAČ. *Podniková ekonomika*. Praha: Grada, 2012. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4372-1.

WAGNER, Jaroslav. *Měření výkonnosti: jak měřit, vyhodnocovat a využívat informace o podnikové výkonnosti*. Praha: Grada Publishing, 2009. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-2924-4.

Zákony

ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 90 ze dne 25. ledna 2012 o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

ČESKO. Zákon č. 455 ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

Ministerstvo průmyslu a obchodu, Finanční analýza podnikové sféry za rok 2016.

Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/analyticke-materialy-a-statistiky/analyticke-materialy/financni-analyza-podnikove-sfery-za-rok-2016--228985/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu, Finanční analýza podnikové sféry za rok 2017.

Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/analyticke-materialy-a-statistiky/analyticke-materialy/financni-analyza-podnikove-sfery-za-rok-2017--237570/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu, Finanční analýza podnikové sféry za rok 2018.

Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/analyticke-materialy-a-statistiky/analyticke-materialy/financni-analyza-podnikove-sfery-za-rok-2018--248883/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu, Finanční analýza podnikové sféry za rok 2019.

Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/analyticke-materialy-a-statistiky/analyticke-materialy/financni-analyza-podnikove-sfery-za-rok-2019--255382/>

Tibex s.r.o., Informace o podniku. Dostupné z: <https://www.tibex.cz/>

Tibex s.r.o., Účetní závěrka. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=78045>

Tibex s.r.o., Základní informace o podniku. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/registrik-firma.vysledky?subjektId=78045&typ=PLATNY>

9 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Primární ukazatele pro výpočet poměrových ukazatelů	27
Tabulka 2: Vzorce pro analýzu výsledku hospodaření	28
Tabulka 3: Vzorce pro změny a vlivy ukazatelů	29
Tabulka 4: Seznam použitých zkratk	29
Tabulka 5: Charakteristické ukazatele pro podnik	31
Tabulka 6: Tržby v tis. Kč	33
Tabulka 7: Výnosové druhy v tis. Kč	34
Tabulka 8: Nákladové druhy v tis. Kč	35
Tabulka 9: Provozní výnosy, náklady a výsledek hospodaření v tis. Kč.....	36
Tabulka 10: Finanční výnosy, náklady a výsledek hospodaření v tis. Kč	37
Tabulka 11: Kategorie zisku v tis. Kč.....	38
Tabulka 12: Ekonomické činnosti podniku	40
Tabulka 13: Ukazatele rentability podniku TIBEX	41
Tabulka 14: Ukazatele rentability v odvětví.....	41
Tabulka 15: Vlivy ukazatelů.....	46
Tabulka 16: Ukazatele ovlivňující obrat aktiv.....	48

10 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Rozklad rentability vlastního kapitálu	29
Obrázek 2: Rozklad rentability vlastního kapitálu	45

11 SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Procentní zastoupení tržeb na celkových	33
Graf 2: Meziroční změny provozních ukazatelů v %	36
Graf 3: Meziroční změny finančních ukazatelů v %	38
Graf 4: Meziroční změny čistého zisku v %.....	39
Graf 5: Porovnání tržeb z prodeje výrobků a služeb s tržbami z prodeje zboží	40
Graf 6: Porovnání rentability celkového kapitálu.....	42
Graf 7: Porovnání rentability vlastního kapitálu.....	43
Graf 8: Porovnání rentability tržeb	44
Graf 9: Meziroční změny ukazatelů rozkladu.....	46
Graf 10: Vliv ukazatelů rozkladu rentability vlastního kapitálu v Kč	47
Graf 11: Meziroční změny ukazatelů ovlivňující rentabilitu tržeb	48